

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Kamila Tesárková

Polygamie v islámském právu

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Polygamie v islámském právu“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 95.697 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 28. března 2022

Kamila Tesárková

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce, **JUDr. Petru Osinovi, Ph.D.**, za odborné vedení práce, připomínky, rady a trpělivost.

Obsah

Úvod	6
1. Islám jako světové náboženství.....	8
2. Islámské právo.....	9
2.1 Prameny islámského práva	11
2.1.1 Korán	11
2.1.2 Sunna	12
2.1.3 Sekundární prameny práva	13
2.2 Islámské rodinné právo	13
3. Manželství	15
3.1 Walí.....	15
3.2 Mahr.....	15
3.3 Překážky pro uzavření manželství	16
3.4 Zánik manželství.....	18
3.5 Práva a povinnosti manželů	19
4. Postavení žen ve společnosti.....	20
5. Polygamie.....	23
5.1 Polygamie v Bibli	24
5.2 Muhammad a polygamie	24
5.3 Polygamie v Koránu	25
5.4 Důvody pro povolení polygamie	27
6. Polygamie v jednotlivých zemích	30
6.1 Turecko	30
6.2 Tunisko	32
6.3 Egypt.....	34
6.4 Sýrie.....	36

6.5	Jordánsko	39
6.6	Írán	40
6.7	Spojené arabské emiráty	42
	Závěr	44
	Seznam použitých zdrojů	46
	Monografie	46
	Internetové články	47
	Časopisecké zdroje	48
	Právní předpisy	48
	Abstrakt a klíčová slova	50
	Abstract and key words	51

Úvod

V rámci studia na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci jsem ve 3. ročníku navštěvovala přednášky předmětu Islámská právní kultura, které vedl vedoucí mé diplomové práce JUDr. Petr Osina, Ph.D. Kromě základních charakteristik islámského práva, jeho vývoje a pramenů právní úpravy jsme se věnovali také oblasti rodinného práva, kde jsme probírali mimo jiné problematiku polygamie. Z důvodu toho, že přednášky z tohoto předmětu mají nízkou časovou dotaci a probíhaly jen jednou za dva týdny, neměli jsme tak moc prostoru pro detailnější prozkoumání této problematiky. A protože mě islámské rodinné právo zaujalo, rozhodla jsem se, že svou diplomovou práci budu zpracovávat právě o této otázce. Oblast rodinného práva je velmi široká, a tak jsem se zaměřila jen na jednu z jejích částí, se kterou se u nás v právní úpravě nesetkáváme. Tématem diplomové práce je polygamie v islámském právu.

Práce je rozdělena do šesti kapitol. První kapitola se věnuje samotnému islámu jako jednomu ze světových náboženství. Uvádí základní charakteristiky tohoto monoteistického náboženství. Druhá kapitola se zabývá islámským právem a jeho základními prameny. Myslím si, že pro pochopení toho, proč Korán polygamii povoluje, je důležité si ujasnit, jaké jsou základní principy tohoto právního systému. V rámci této části je také vysvětlen vývoj právní úpravy rodinného práva. Třetí kapitola popisuje pravidla pro vznik a zánik manželství. Kapitola čtvrtá vysvětluje, jaké je postavení žen v muslimské společnosti. Poukazuje zejména na některé verše Koránu, které o postavení žen pojednávají. V této kapitole je zhodnoceno, jak jsou ženy společensky vnímány v porovnání s muži. Jestli jejich postavení je skutečně tak diskriminační, jak ho chápe západní civilizace. Kapitola pátá se věnuje již samotné polygamii. Kromě vymezení tohoto pojmu, jsou v ní popsány historické kořeny polygamie. V rámci této kapitoly je poukázáno na to, že ačkoliv v současné době křesťanství polygamii odsuzuje, tak i mnozí křesťané byli dříve polygamní, a proto není rozumné ji bez dalšího prozkoumání kategoricky odmítat. Muhammad, islámský prorok, žil také řadu let s několika manželkami současně. Mnoho muslimů dnes s úctou a odkazem k tomuto muži, tak může polygamii vnímat jako zcela samozřejmou. Dále tato kapitola uvádí, jaké jsou nejčastější důvody toho, proč muži uzavírají manželství s více ženami. Závěreční kapitola popisuje polygamii v některých muslimských zemích. Mezi země, které jsou předmětem zkoumání patří Turecko, Tunisko, Egypt, Sýrie, Jordánsko, Írán a Spojené arabské emiráty. Ne všechny tyto uvedené dovolují polygamní manželství. V některých z nich je polygamie zakázána. U jednotlivých zemí je uvedeno, které

zákony a jakým způsobem upravují otázky manželství a samotné polygamie nad rámec toho, co stanoví Korán.

Při zpracování diplomové práce jsem čerpala zejména z knižní literatury. Významnými inspiračními zdroji této práce jsou knihy právníků, kteří se zabývají islámským právem, ale současně neméně významným zdrojem poznání jsou také knihy muslimů, kteří se snaží o objasnění pravidel nejen polygamie, ale i jiných zvyklostí, které jsou pro muslimy samozřejmé, ale v západní civilizaci jsou spíše odsuzovány. V poslední části, která se věnuje jednotlivým zemím, byly mým hlavním inspiračním zdrojem články na internetových stránkách a zákony těchto zemí, ke kterým jsem taktéž měla přístup prostřednictvím internetu. Je to z toho důvodu, že odborná knižní literatura se zpravidla zabývá otázkou polygamie jen obecně, kdy pouze popisuje tento institut a stanoví jeho pravidla podle Koránu, už ale nepojednává o tom, jak k polygamii přistupují muslimské státy. Kromě odborné literatury jsem čerpala také ze samotného Koránu. Korán na řadě míst upravuje pravidla pro postavení žen, pro manželství a pro polygamii. Korán také zodpovídá na otázku, kdy a za jakých podmínek je polygamie přípustná.

Cílem diplomové práce je ujasnění pravidel pro polygamní manželství a porovnání právní úpravy polygamie v různých státech. Zodpovězení otázky, jak je polygamie v těchto státech vnímána, jestli je vřele přijímána nejen muži ale i ženami a jak je rozšířená. Prostřednictvím diplomové práce se pokusím o zmírnění negativního pohledu v našich krajinách na pravidla muslimů pro uzavírání manželství. Pokusím se, aby tato práce měla takový vliv, že po jejím přečtení, se každý nad institutem polygamie zamyslí a možná přehodnotí, jestli je opravdu tak špatný, jak je mnohdy vnímán. Všechno má své pro a proti, a tak ani polygamie není jednostranná. Pokusím se dokázat, že v některých případech je dokonce, myslím si, přijatelnější než manželství s jedinou ženou.

1. Islám jako světové náboženství

Pro pochopení jednotlivých institutů a samotného islámského práva je v první řadě nutné si vymezit, co vůbec islám znamená. Samotný pojem islám se vykládá jako „odevzdání se do vůle Boží.“ Boží vůle byla lidem zprostředkovávána prostřednictvím proroků. Nejvýznamnějším z nich je prorok Muhammad. Do té doby, než tento zvěstoval lidem Boží vůli, hovoříme o období "Džáhilíja", tedy nevědomosti a samotný vznik islámu je datován až k počátku 7. století.¹ Ale ani v období předislámském nebyli obyvatelé Arabského poloostrova, kde je islám nejvíce rozšířený, bez víry. Uctívali především antropomorfní božstva, která měla lidskou podobu. Nicméně jistý zárodek představy o existenci jediného Boha zde byl.² V tomto předislámském období bylo obyvatelstvo značně roztržité, neexistovala jednotná víra v jediného Boha a společnost byla spíše primitivní. Až teprve vznik islámu lze chápat jako sjednocení obyvatelstva prostřednictvím společné víry, a to v jediného Boha Alláha.

Muslimové vyznávají Boha Alláha. Je to ten, koho uctívají. Muhammad je prorokem, skrze kterého je muslimům víra zprostředkována a on sám je vzorem pro řádné chování, řádně vedený život muslimů. Zakladatelem islámu je samotný Bůh, nikoliv Muhammad.³

Islám, jakožto jedno z nejrozšířenějších světových náboženství zasahuje do životů všech muslimů ale i těch, kteří věřícími nejsou. Islám má zpravidla silnější vliv na život muslima než například křesťanská víra na křesťany. Pro islám, stejně jako další světová náboženství, kterými jsou křesťanství a judaismus, je společným charakteristickým znakem víra v jednoho boha, tzv. monoteismus. Alláh je jediný Bůh, kterého muslimové uctívají. Nepřipouští existenci jiného Boha.

Tato tři světová náboženství bývají souhrnně pojmenována jako abrahámovská náboženství. V pojetí muslimů jde o „tři nebeská náboženství.“ Tato náboženství jsou spojena s osobou Abrahama, jako prorokem islámu.⁴

¹ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 6. vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 9.

² OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. 1. vydání. Praha: Libri, 2009, s. 45.

³ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 23.

⁴ NEUŽIL, Oldřich a Alena MIZEROVÁ. *Islám a jeho svět*. 1. vydání. Brno: Moravské zemské muzeum, 1995, s. 11.

2. Islámské právo

Šaría neboli „cesta stanovená Bohem“⁵ je často zaměňována s islámským právem a je chápána jako jeho synonymum, nicméně její význam je mnohem širší. Islámské právo je jednou z jejich disciplín. Rozlišujeme dvě větve, kterými jsou *‘ibádát* a *mu‘ámalát*. První z těchto větví představuje vztah člověka k Bohu. Součástí pravidel tohoto vztahu je pět pilířů islámu a pravidla etiky, která stanoví, co je dovolené a co zakázané, například v oblasti jídla. Druhou větev *mu‘ámalát* tvoří pravidla pro vztahy mezi lidmi ve společnosti. Sem řadíme úpravu různých oblastí práva jako je právo rodinné, válečné, trestní a podobně.⁶

Původně slovo šaría znamenalo cestu k vodnímu zdroji.⁷ Vodu lze chápat jako zdroj života a šaría je právě cestou nebo způsobem, prostřednictvím kterého dosáhneme správného a řádného života. Šaría tedy ukazuje cestu života, cestu správného bytí, ke kterému lze dospět dodržováním pravidel šaría.

Islámské právo se člení na islám sunitský a šíitský. K rozlišení na tyto dva proudy došlo po smrti Muhammada. Tento rozkol způsobil nesoulad názorů na to, kdo má být jeho nástupcem. Šíité uznávali za Muhammadovy nástupce jeho potomky, na druhou stranu sunnitě se přikláněli k tomu, že jeho nástupci by měli být do čela muslimské obce voleni.⁸

V islámu je právo úzce propojeno s náboženstvím. Naproti tomu křesťanské náboženství a právo v zemích, kde převládá křesťanství, jsou samostatné normativní systémy, které jsou na sobě nezávislé. Ten, kdo se jako křesťan dopustí hříchu a toto jednání není podle právních norem klasifikováno jako trestné, čeká ho trest po smrti na jiném světě. Kdežto Korán, jako základní kniha islámu, stanoví pravidla ve formě příkazů, zákazů, jejichž nedodržování bude bezprostředně potrestáno ještě za života takového hříšníka.⁹ Tento rozdíl lze vysvětlit na případu nevěry. Nevěra není z hlediska právního řádu České republiky protiprávním činem a nenásleduje jí tedy žádná sankce. Jenže z toho důvodu, že nevěra patří k Desateru Božího přikázání, kterým se musí každý křesťan řídit, bude za tento skutek potrestán až po smrti u tzv. posledního soudu, který na křesťany čeká. Na druhou stranu, pokud by se nevěry dopustil muslim, bude potrestán okamžitě, a to například ukamenováním. Dle mého názoru právě

⁵ OSINA, Petr. *Základy islámského práva*. Praha: Leges, 2012, s. 26.

⁶ OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. 1. vydání. Praha: Libri, 2009, s. 193.

⁷ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 15.

⁸ OSINA, Petr. *Základy islámského práva*. Praha: Leges, 2012, s. 26.

⁹ Tamtéž, s. 25.

institut polygamie má zabránit případným nevěrám a zajistit tak muslimům legitimní soužití v několikerém manželství bez hrozby sankce.

Islámské právo, na rozdíl od západních právních systémů, je právem neměnným, rigidním. Toto právo pochází od Boha a Bůh je ten, kdo právo vytváří, je jeho jediným zákonodárcem.¹⁰ Islámské právo je aplikovatelné na muslimy. Působnost tohoto práva je tedy založena na principu personality. Princip teritoriality je upozaděn. Nicméně v současné době lze spatřovat snahy o odklon od principu personality k principu teritoriality, který by znamenal, že šaría by platila pro všechny obyvatele na území určitého státu. bez ohledu na to, jestli jsou muslimy nebo ne.¹¹

Každý muslim má pět základních povinností, které jsou projevem jeho víry a obecně příslušnosti k islámu. Jde o pět základních pilířů islámu, které představují povinnosti muslima vůči Bohu (‘ibádát). Je důležité, aby každý muslim pochopil duchovní význam plnění těchto povinností a plnil je svědomitě. Jejich plnění nesmí být vnímáno jako závazek, kterému se musí at’ už dobrovolně nebo nedobrovolně podrobit, nýbrž jako potěšení, které s sebou víra přináší.¹² Mezi tyto povinnosti řadíme víru v jediného Boha (šaháda), povinnost modlit se (salát), povinnost poskytovat náboženskou daň označovanou také jako almužnu (zakát), povinnost dodržovat půst během měsíce ramadánu (sawn) a povinnost uskutečnit alespoň jednou za život pouť do Mekky (hadždž).¹³ Ačkoliv je obecně známo právě těchto pět základních pilířů, které představují základní kámen víry každého muslima, někdy bývá mezi ně zařazen i džihád jako šestý pilíř víry.¹⁴ Džihád nelze vnímat jen jako svatou válku, jak je zpravidla chápán a odsuzován západní civilizací. Džihád není nutně bojem ve smyslu násilí. Může mít podobu džihádu srdce, který představuje boj se sebou samým, se svými nedostatky a snahu o zdokonalení se a přiblížení se tak k Bohu. Dále je to džihád jazyka, kdy jazyk je prostředkem šíření víry, a džihád rukou, který znamená, že muslim vlastníma rukama pomáhá při budování a rozšiřování muslimských obcí.¹⁵

Islám je často vnímán jako nenávistné náboženství, které je plné násilí a snah o expanzi za jakoukoliv cenu. Zdá se mi, že tento negativní pohled pramení z nevědomosti a přijímání jen určitých útržků faktů, což dokazuje právě džihád. Slovo džihád v mnoha lidech evokuje něco

¹⁰ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 15.

¹¹ Tamtéž, s. 16.

¹² HILLENBRANDOVÁ, Carole. *Islám historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2017, s. 80.

¹³ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 6. vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 91.

¹⁴ Tamtéž, s. 114.

¹⁵ OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. 1. vydání. Praha: Libri, 2009, s. 48.

negativního. Jak je ale výše uvedeno, nejde jen o násilnou válku, ale mnohdy právě o bohubíou činnost, kterou se muslimové, bez zásahu do práv jiných, snaží o prohloubení své víry a přiblížení se k Bohu.

2.1 Prameny islámského práva

Za prameny práva obecně považujeme zdroje, ze kterých právo poznáváme, které nám umožňují pochopit význam a smysl jednotlivých pravidel, která ve svém souhrnu právo vytváří.

Prameny islámského práva lze rozdělit do několika kategorií. Nejdůležitějšími jsou Korán a sunna, které lze označit jako primární prameny práva. Mezi sekundární prameny práva řadíme idžmác a qijás.¹⁶ Vědní obor, který se zabývá výkladem práva šaría je fiqh, který vychází ze čtyř hlavních zdrojů.¹⁷ Těmi jsou právě tyto primární a sekundární prameny práva.

2.1.1 Korán

Slovo Korán znamená „přednášet.“ Muslimy je často označován jako „Kniha.“¹⁸ Korán je rozdělen do kapitol, které jsou označeny jako sóry. Těch je v Koránu celkem 114. Sóry jsou seřazeny od nejdelší po nejkratší, což mnohdy působí nepřehlednost celého textu.¹⁹

Úvodní část Koránu je označována jako Fátíha (Otevíratelka knihy). Jde o kratší modlitbu, která muslimy provází po celý život. Tato modlitba je šeptána do ucha narozenému a umírajícímu. Je to tedy to první, co dítě slyší hned po svém narození a to poslední, co slyší muslim před svou smrtí.²⁰

Zásadní pro moji práci bude súra 4, kde je zakotveno pravidlo, kolik manželek a za jakých podmínek, může mít muslim současně. Kromě toho se tato súra věnuje například sirotkům nebo majetkovým záležitostem. Další súra, kde Korán pojednává o manželství je súra 65 týkající se rozvodu, nebo súra 33. Otázka manželství je v Koránu upravena na více místech, a to nejspíše z toho důvodu, že manželství je pro muslimy posvátným svazkem, a proto si zaslouhuje velkou pozornost.

Korán nevznikl najednou jeho jednorázovým sepsáním, ale byl postupně v menších částech zjevován Muhammadovi v průběhu více než dvaceti let. Ještě za jeho života nebyl Korán jako celek sepsán. Primárně byl určen pro ústní přednes. Verše se uchovávaly tak, že je

¹⁶ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 20.

¹⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 6. vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 118.

¹⁸ Tamtéž, s. 28.

¹⁹ Tamtéž, s. 29.

²⁰ HILLENBRANDOVÁ, Carole. *Islám historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2017, s. 55.

Muhammad diktoval svým písařům a sekretářům nedlouho poté, co mu byly postupně zjevovány.²¹ Mnozí si pamatovali jednotlivé texty nazpaměť, ale byla zde obava, že tito budou zabiti v bojích, a tak první chalífa Abú Bakr nařídil sepsání knihy do jednoho celku. Správnost byla kontrolována těmi, kdo texty znali nazpaměť. K dokončení díla došlo dva roky po Muhammadově smrti.²²

Korán je stěžejní knihou pro každého muslima. Je průvodcem toho, jak vést svůj život, jak se chovat k ostatním. Muslimové ho chápou jako univerzální návod, jak žít život správného muslima. Každý muslim ke Koránu přistupuje s úctou a pokorou. Projevem úcty k ní je například očista, respektive omytí těla před použitím Koránu.

2.1.2 Sunna

Vedle Koránu je sunna druhým nejvýznamnějším pramenem islámského práva. Slovo sunna lze přeložit jako tradice nebo zvyklost. Jejím účelem je nejen výklad Koránu, ale ve vztahu ke Koránu má také doplňující charakter. Sunna totiž stanoví, nad rámec Koránu, další zásady chování, podle kterých se musí muslimové řídit.²³

Sunna se skládá z menších celků, které jsou označovány jako hadíthy. Tyto jsou záznamem o tom, co Muhammad za svého života vykonal a o tom, jaké výroky šířil. Muhammad prostřednictvím nich dává muslimům rady a návody pro jejich životy. V rámci hadíthů se Muhammad vyjadřuje k různým oblastem života, kterými jsou například oblékání nebo modlitba.²⁴

Pro rozlišení Koránu a sunny je nutné určit, z jakých zdrojů pochází. Korán je slovem božím, které se Muhammadovi zjevilo. Muhammad není jeho tvůrcem. Sunna je naopak považována za autentické výroky Muhammada, prostřednictvím kterých dává návod ke správnému žití. Oba tyto prameny práva jsou považovány za primární zdroje poznání islámu a jsou vzájemně spjaté, nicméně nejsou zaměnitelné.

Ačkoliv by mohly nastat pochybnosti o pravdivosti sunny právě proto, že je tvořena výroky smrtelníka, muslimové jí přikládají velký význam. Muhammad, ačkoliv byl člověkem, je v očích Alláha a vlastně všech muslimů uznávanou postavou, protože jeho úlohou bylo sdělovat vůli samotného Boha.²⁵ Muhammad představoval spojení Boha a lidu, a tak nebylo

²¹ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 67.

²² ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 191.

²³ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 27.

²⁴ HILLENBRANDOVÁ, Carole. *Islám historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2017, s. 38.

²⁵ OSINA, Petr. *Základy islámského práva*. Praha: Leges, 2012, s. 34.

pochyb o pravdivosti a věrohodnosti výroků, které šířil. Je vyloučené, aby prorok, který byl zvolen samotným Bohem pro zvěstování víry, jednal jinak, než jak by chtěl sám Bůh.

2.1.3 Sekundární prameny práva

Idžma představuje konsenzus, který je jednomyslným rozhodnutím učenců. V případě nejednoznačného řešení určité záležitosti, kdy odpověď na určitou otázku nepodává ani Korán ani sunna, probíhá mezi učenici debata, jejímž výsledkem je dosažení konsenzu, tedy shody na konkrétním řešení. Idžma není všeobecně uznávaným pramenem práva. Šiité idžmu neuznávají jako pramen práva.²⁶

Dalším ze sekundárních pramenů práva je Qijás. Jde o zaplňování mezer v právní úpravě formou interpretace právních norem, jestliže řešení nastalého právního problému nepodává žádný z již zmíněných pramenů práva, tedy Korán, sunna nebo idžma.²⁷

Kromě výše uvedených základních pramenů práva zná islám i jiné, svým charakterem spíše doplňující, prameny. Řadíme mezi ně například urf (právo zvykové) nebo fatwa (kvalifikovaný právní názor).²⁸

Přestože uvedené prameny práva mají nepochybně velký význam i v dnešní době, nelze se domnívat, že jsou jediným zdrojem práva pro státy s převážně muslimským obyvatelstvem. Základním dokumentem států je jejich ústava. V jednotlivých ústavách je pak role náboženství a samotného islámského práva jednoznačně určena.²⁹ Vliv práva šaría se liší v jednotlivých zemích. Například v Turecku došlo k oddělení práva a náboženství, tak jako je tomu i v našem právním systému. Turecko lze obecně vnímat jako zemi, která se přibližuje našemu právnímu systému. Zákaz polygamie je jedním z příkladů toho, že Turecko je zemí, která se v mnohém podobá Západu.

2.2 Islámské rodinné právo

Rodina podle islámského práva je společenstvím několika osob založené pokrevním poutem nebo uzavřením manželství.³⁰

Zásadním institutem pro rodinné právo je manželství. Manželství je posvátným svazkem muže a ženy. Muslimové vstupují do manželství za účelem vzájemné podpory, pomoci mezi

²⁶ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 31.

²⁷ Tamtéž, s. 33.

²⁸ OSINA, Petr. *Základy islámského práva*. Praha: Leges, 2012, s. 38-39.

²⁹ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 57.

³⁰ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 122.

manžely a také za účelem založení rodiny. Tím se shoduje manželství muslimů s podstatou manželství podle právní úpravy České republiky. Základní povinnosti manželů stanoví občanský zákoník v ustanovení § 687 odst. 2, kde je uveden výčet povinností, mezi které patří výše uvedené.³¹

Obdobně jako v rámci české právní úpravy rodinného práva je islámské rodinné právo upraveno v občanských zákonících jednotlivých zemí, které začaly být přijímány od 50. let.³² Oblast rodinného práva prošla celou řadou kodifikací. Pokud jde o úplné počátky, je nutné zmínit, že k první kodifikaci rodinného práva došlo až teprve na začátku 20. století, konkrétně dne 25. října 1917 byl vydán předpis „Osmanské rodinné právo.“ Tento však byl účinný pouze několik měsíců a nahrazen zákoníkem soukromého práva.³³ Druhá vlna kodifikace probíhala během 50. a 80. let. Této se zúčastnily státy jako například Jordánsko (rok 1951 a 1976), Tunisko (rok 1956, 1958 a 1964), Maroko, Irák a další. Další vlna kodifikace zasála Kuvajt (rok 1984), Omán nebo Alžírsko. Ke kodifikaci rodinného práva se pak v roce 2005 přidaly i Spojené arabské emiráty nebo v roce 2006 Katar a Bahrajn.³⁴ Čtvrtou vlnou kodifikace rodinného práva, která probíhala po roce 2000, si prošly zejména státy severní Afriky.³⁵

Základním prvkem pro fungování celé společnosti je rodina. V islámu je rodina chápána jako patriarchální,³⁶ kde vedoucí postavení má muž a je hlavou rodiny. Patriarchální rysy spatřujeme již v samotném Koránu, který na řadě míst zdůrazňuje nadřazené postavení mužů nad ženami (například již zmiňovaná súra 2:228).

³¹ Aktuální znění: § 687 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³² BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 67.

³³ Tamtéž, s. 70.

³⁴ Tamtéž, s. 70-71.

³⁵ Tamtéž, s. 72.

³⁶ CROFTER, Warren. *Velká kniha ISLÁMU*. 1. vydání. Čechovice: BVD, 2006, s. 195.

3. Manželství

Rozlišujeme čtyři základní předpoklady, které musí být naplněny, aby manželství bylo platně uzavřeno. Těmi jsou:

1. zastoupení ženy (walí),
2. věno (mahr),
3. snoubenci mezi nimiž neexistují dočasné nebo trvalé zákonné překážky pro uzavření manželství,
4. ústní prohlášení snoubenců o vstupu do manželství.³⁷

3.1 Walí

Manželství vzniká na základě uzavření smlouvy. Smluvními stranami jsou zpravidla budoucí manžel a zákonným zástupcem budoucí manželky (walí). Uzavření smlouvy jsou přítomni dva plnoprávní svědci, kterým může být jeden muž nebo jeden muž a dvě ženy. Pro uzavírání smlouvy zastupuje nevěstu její zákonný zástupce, kterým je její otec, nebo některý mužský příbuzný z otcovy strany, ať už to je její děda, strýc nebo bratr. V případě, že žena žádného takového příbuzného nemá, je jejím zákonným zástupcem pro účely uzavření smlouvy o manželství soudce.³⁸ V dnešní době některé státy dovolují uzavření manželství ženě bez zastoupení zákonným zástupcem. Například v Maroku mohou zletilé, duševně zdravé ženy uzavřít smlouvu o manželství i bez zastoupení, tedy samostatně.³⁹

3.2 Mahr

Obligatoční náležitostí uzavření smlouvy o manželství je určení věna, označovaného jako mahr. Kromě své budoucí manželky může ženich poskytnout tento dar také jejímu otci.⁴⁰ Takové věno tedy lze chápat jako úplata za uzavření smlouvy. Povinnost věna je zakotvena v samotném Koránu (4:28): „*Je vám dovoleno, abyste si hledali manželky pomocí jmění svého jako muži spořádaní, nikoliv prostopášní.*“⁴¹ Kromě určení povinnosti předat mahr musí být ve smlouvě stanovena také jeho výše. Jestliže není určena cena přesnou částkou, je muž povinen poskytnout mahr ve výši přiměřené, tedy podle svého uvážení. Typicky se jako věno poskytují

³⁷ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 114.

³⁸ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 6. vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 127.

³⁹ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 125.

⁴⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 6. vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 127.

⁴¹ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 524.

peníze nebo šperky. Jsou však i takové věci, které nesmí být jako věno dány, jde zejména o alkohol nebo vepřové maso.⁴²

3.3 Překážky pro uzavření manželství

Aby manželství mohlo být platně uzavřeno a aby bylo způsobilé vyvolávat následky s ním spojené, nesmí existovat překážky, které by jeho uzavření bránily. Tyto překážky rozlišujeme na absolutní a relativní. Absolutní jsou takové, které brání uzavření manželství bez dalšího a pokud se taková překážka mezi mužem a ženou vyskytuje, manželství nemůže být nikdy platně uzavřeno. Relativní překážky jsou zpravidla dočasné a odstranitelné. Po jejich překonání může manželství platně vzniknout.

a) nedostatek věku

Jedním z klíčových předpokladů pro uzavření manželství je, stejně tak jako v našem právním systému, dosažení předepsaného věku. Věková hranice pro uzavření manželství není pro všechny muslimské státy jednotná. Každá země má rozdílnou spodní věkovou linii pro vstup do manželství a někdy také odlišnou pro muže a ženy.

Muži mohou uzavřít manželství od 18 let například v Jemenu, Sýrii, Tunisku nebo Egyptě. Pro ženy platí stejná věková hranice 18 let v Iráku a Egyptě, v Jemenu je potom nejnižší věkovou hranicí 16 let a v případě Tuniska a Maroka 15 let.⁴³ Kromě této obecné věkové hranice pro uzavření manželství v jednotlivých státech mohou různé právní úpravy stanovit i výjimky. Například syrský zákon o osobním stavu ve svém článku 18 stanoví, že může být soudcem povoleno uzavření manželství v dřívějším věku. Nejdříve však po dosažení 15 let, jestliže snoubenci prokáží, že jsou způsobilí a dostatečně vyspělí k tomu, aby mohli manželství uzavřít.⁴⁴

b) příbuzenství

Další trvalou překážkou pro uzavření manželství je existence příbuzenství. Podle Koránu (4:27-23) je mužům zakázáno oženit se se svou matkou nebo matkou své ženy, dcerou, a to vlastní i nevlastní, sestrou, tetou ať už z otcovy nebo matčiny strany, neteří, snachou nebo se dvěma sestrami současně. Dále je pak zakázáno manželství s kojnou a soukojenkou. Muž si

⁴² BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 130-131.

⁴³ OSINA, Petr. *Základy islámského práva*. Praha: Leges, 2012, s. 61.

⁴⁴ Zákon o osobním stavu Syrské arabské republiky, zákon č. 4, ze dne 7. února 2019. Dostupné z: <https://www.global-regulation.com/translation/syria/3370708/law-59-of-1953-personal-status-law.html>

nemůže vzít tu ženu, kterou kojila stejná kojná jako jeho, ať už jde o jeho biologickou matku nebo ne. Korán kromě toho zakazuje mužům manželství se ženou, která byla provdána za jejich otce.⁴⁵

Pokud jde o relativní, tedy odstranitelné překážky bránící uzavření manželství, patří sem rozdílnost náboženství muže a ženy, trojnásobné vyhnání ženy nebo čekací doba (idda).

c) rozdílné náboženství snoubenců

Je obecně zakázáno, aby se muslimka provdala za nemuslima. Toto pravidlo vyplývá z Koránu (verš 2:220-221). Nicméně může nastat situace, kdy muž konvertuje k islámu. V takovém případě bude samozřejmě manželství povoleno. Pravidlo rozdílného náboženství je o něco mírnější pro muže. Muži se totiž mohou oženit se ženou, která vyznává jiné náboženství (křesťanské nebo židovské). Tato praktika však není příliš vítaná z důvodu jiného způsobu života a aplikace víry v rámci těchto náboženství.⁴⁶

d) čekací doba

Čekací doba (idda) je časový úsek po který nesmí ženy po zániku manželství uzavřít jiné manželství. Podle Koránu, pokud muž zemře, trvá idda čtyři měsíce a deset dní (2:234).⁴⁷ V případě zániku manželství rozvodem trvá idda po dobu tří měsíců (2:228).⁴⁸

e) zapuzení

Pokud dojde k trojnásobnému zapuzení ženy ze strany muže, je tím založena překážka pro uzavření manželství mezi těmito osobami a muž si tuto ženu nesmí znovu vzít za manželku. Tato překážka ale odpadá po uzavření manželství s jinou osobou, pokud toto jiné manželství je uzavřeno v období mezi třetím zapuzujícím výrokem a znovu uzavřením manželství. Pokud tedy po vyhnání došlo k uzavření manželství s jinou osobou, je uzavření manželství opět povoleno. Zapuzení je jednostranným právním jednáním muže, který musí přednést výrok, že zapuzuje svoji manželku a to třikrát. Mezi jednotlivými výroky musí uplynout doba zpravidla alespoň jednoho měsíce.⁴⁹ Tento časový rozestup mezi jednotlivými výroky je dán tím, aby muž mohl racionálně zvážit, jestli skutečně chce svoji manželku zapudit a zapuzení nebylo jen unáhleným projevem vůle, kterého by mohl později litovat.

⁴⁵ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 524.

⁴⁶ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 99.

⁴⁷ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 472.

⁴⁸ Tamtéž, s. 470.

⁴⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 6. vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 128.

f) polygamie

Další relativní překážkou je již existující manželství. Korán stanoví nejvyšší povolený počet manželek, které může muslim mít, ledaže právní úpravy jednotlivých států určí něco jiného. Pokud tohoto množství dosáhne a chtěl by si vzít další manželku, musí se s některou dosavadní rozvést.

3.4 Zánik manželství

K zániku manželství může dojít několika způsoby. Těmi jsou:

1. smrt některého z manželů,
2. rozvod,
3. vykoupení se z manželství,
4. prohlášení manželství za neplatné (fasch).⁵⁰

Protože islám považuje manželství za posvátné, měl by být rozvod manželství až teprve posledním prostředkem, ke kterému mají manželé přistoupit v případě narušení manželského soužití. Předtím by se měli pokusit o nalezení způsobu, jak v manželství setrvat, jak vyřešit problémy mezi sebou, tak aby k zániku manželského svazku dojít nemuselo.

Samotnému rozvodu předchází tedy snaha o udržení manželství. Manželé by se měli snažit vyřešit své problémy v soukromí a pokud takové řešení není dostačující, jsou vybráni dva smírčí rozhodci (jeden jako zástupce manžela a druhý jako zástupce manželky), kteří usilují o usmíření manželů. Pokud tyto kroky nepovedou k vyřešení manželských sporů, je posledním možným řešením rozvod.⁵¹

Rozlišuje se několik druhů rozvodu:

- talaq-zapuzení,
- chul-manželé se dohodnou na ukončení manželství (a manželka poskytne manželovi finanční náhradu za souhlas s ukončením manželství),⁵²
- fasch-viz výše,
- tafriq-zrušení manželství na základě rozhodnutí soudu.⁵³ Tato forma zániku manželství umožňuje, aby rozvod iniciovala žena. Ta musí mít k rozvodu vážné

⁵⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 6. vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 128.

⁵¹ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 180.

⁵² BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 176.

⁵³ OSINA, Petr. *Základy islámského práva*. Praha: Leges, 2012, s. 67.

důvody, jako jsou například impotence muže nebo že manželství bylo uzavřeno v době, kdy žena ještě nedosáhla pohlavní zralosti.⁵⁴

3.5 Práva a povinnosti manželů

Manželé jsou povinni chovat se ke svým manželkám s úctou, respektem, laskavě a trpělivě. Významnou povinností manžela je vyživovací povinnost vůči manželce. Vyživovací povinnost se kromě samotné výživy týká také oblékání nebo zajištění bydlení. V případě polygamních svazků musí manžel přistupovat ke všem svým manželkám rovnoprávně a žádnou nesmí upřednostňovat před jinými. To znamená, že všechny tyto uvedené povinnosti má muž ke všem svým manželkám.

Mnohá jednání ženy jsou podmíněna souhlasem jejího manžela. Manželka může nakládat s majetkem svého manžela, ale pouze s jeho souhlasem. Disponovat s penězi manžela může opět pouze s jeho svolením. Manželka nesmí bez souhlasu manžela přijímat jako návštěvy ve svém domě cizí muže. Nejen z důvodu, aby se zabránilo podvádění manžela s jinými muži, ale také proto, aby nevznikaly pomluvy nebo podezření z možného cizoložství. Stejně tak nesmí od cizích mužů přijímat jakékoliv dary bez souhlasu svého manžela, a to ze stejného důvodu.⁵⁵

Ženy mají povinnost úcty ke svým manželům. Musí pro manžele a celou rodinu vytvářet příjemné rodinné prostředí. Z patriarchálního pojetí islámské rodiny vyplývá, že ženy jsou ty, které se starají o domácnost a mají roli spíše pečovatelskou. Muži jsou hlavou rodiny, jsou jejími ochránci a zajišťují její finanční zabezpečení. Poslední a rozhodující slovo o různých rodinných záležitostech má zpravidla otec, respektive muž.

⁵⁴ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 202.

⁵⁵ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 126.

4. Postavení žen ve společnosti

O roli muslimských žen ve společnosti panují v západní civilizaci spíše negativní představy. Žena je vnímána jako méněcenné stvoření, které není rovno mužům. V extrémních případech jako majetek mužů, se kterým mohou nakládat dle své vůle. Tuto problematiku ale nelze jednoznačně odsoudit bez bližšího prozkoumání a nelze ji ani generalizovat. Ačkoliv Korán je samozřejmě pro všechny muslimské státy jednotný, různé země se k postavení žen staví odlišně, o čemž svědčí právě například polygamie, která je běžná v zemích jako je Saudská Arábie nebo Spojené arabské emiráty. Na druhou stranu jsou státy, kde je polygamie zakázaná. Ani však západní kultura nemá v této oblasti tzv. čistý štít. Není tomu tak dávno, kdy ženy neměly stejná práva jako muži. Pokud jde například o volební právo nebo studium na vysokých školách. Dalším případem, který se vyskytuje i v dnešní době, je nerovnost pohlaví v odměňování za práci. Muži jsou mnohdy těmi, kterým za stejnou práci náleží vyšší odměna než ženám. Na poli pracovním jsou muži často upřednostňováni jako vhodnější kandidáti na pracovní pozici. Častým důvodem je očekávané těhotenství ženy a následná několikaletá péče o děti, což je na výrazně dlouhou dobu vylučuje z výkonu zaměstnání.

Postavením žen ve společnosti se zabývá Korán zejména v rámci súry 4, která je pojmenovaná jako „ženy“. *„Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jedněm z vás před druhými, a to proto, že muži dávají z majetků svých (ženám).“*⁵⁶ (4:38-34) Z tohoto verše vyplývá, že muži jsou v nadřazeném postavení ve vztahu k ženám, které nejsou tolik významné. Tato nadřazenost se projevuje v různých sférách života, například v rámci vyživovací povinnosti mužů vůči ženám a s tím související finanční nesamostatnosti žen.

Na jiném místě se postavení žen věnuje Korán v súře 2. *„A ony mají pro sebe stejné právo jako oni podle zvyklosti, nicméně muži jsou o stupeň výše.“*⁵⁷ (2:228) V hierarchickém uspořádání společnosti si muži nejsou se ženami rovni. Samotný Korán v rámci tohoto verše a mnohých dalších poukazuje na vedoucí roli muže, zatímco ženy jsou upozaděny.

Velkým tématem je násilí páchané na ženách. Touto problematikou se zabývá jedna z hadíthů Sunan abú-Dáwúd. *„Vstupujte na půdu (pole) svou, kdy a jak je vám libo, nasyťte ji (svou ženu), když sami jíte, oblečte ji, když se sami oblékáte, nehanobte její tvář a nebijte ji.“*⁵⁸ Tato hadíth se však dostává do rozporu s mnohými verši Koránu, které bití žen připouští. Například ve verši 4:38-34 Korán dovoluje mužům, v případě neposlušnosti žen, fyzicky je

⁵⁶ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 526.

⁵⁷ Tamtéž, s. 470.

⁵⁸ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje*. 1. vydání. Praha: Triton, 2006, s. 88

potrestat. Na druhou stranu je však kladen důraz na to, aby takové bití nebylo nepřiměřené a muži se k němu uchýlovali pouze v případě neposlušnosti ženy a ne bezdůvodně. „*A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody!*“⁵⁹ Bití žen musí mít racionální důvody, nemůže jít o libovůli muže.

V oblasti víry a náboženství jsou ženy, až na některé výjimečné situace, rovny mužům. Pro ženy platí stejné náboženské povinnosti jako pro muže. Pro všechny muslimy platí pět základních povinností, které představují pilíře islámu. To znamená, že ženy stejně jako muži mají povinnost vyznání víry, modlitby, almužny, náboženské daně, půstu v měsíci ramadánu a vykonat jednou za život pout' do Mekky.⁶⁰ Způsob plnění těchto povinností není zcela jednotný. Žena je v určitém období vždy od těchto povinností osvobozena, zejména když musí věnovat veškerou pozornost svému potomkovi nebo sobě. Jde o období šestinedělí a období měsíčků, během kterých se na ni nevztahuje povinnost modlitby nebo půstu.⁶¹ Další odlišná pravidla jsou stanovena pro modlitbu. Pro hromadné modlitby je zaveden tzv. systém řad. Kdy v jedné řadě se nemůžou vedle sebe modlit muži a ženy. Modlitba je důležitou součástí každodenních životů muslimů a musí se k ní přistupovat s respektem a úctou. Pokud by se vedle sebe modlili muži a ženy, mohli by být vzájemnou přítomností rozptylováni. A protože modlitba není jen odříkáváním prázdných slov, ale má velmi silný duchovní význam, hrozilo by, že se modlící nebude plně na modlitbu soustředit a jeho myšlenky se budou ubírat jiným směrem. Modlitba je doprovázena různými pohyby těla, klaněním se, tudíž je zde obava, že by mohlo dojít, byť k nechtěnému fyzickému kontaktu modlících se osob různého pohlaví mezi sebou. Systém řad rozděluje muslimy při modlitbě do řad dle pohlaví a věku. První řadou modlících se jsou muži, za nimi se v dalších řadách modlí děti a teprve až poslední linii modlících se tvoří ženy.⁶²

Na první pohled lze muslimky rozeznat podle způsobu oblékání. Je pro ně typické zahalení celého těla včetně hlavy, na které nosí šátek. Jsou státy, kde je zakázáno, aby ženy měly kromě očí odhalenou jakoukoliv jinou část svého těla. Jsou však i státy liberálnější, kde ženy mají celý obličej odhalený a šátek, který nosí na hlavě, je vnímán jako módní doplněk. Zahalování je projevem cudnosti.

⁵⁹ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 526

⁶⁰ KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Blanka a kol. *Obrázky ženství v náboženských kulturách*. 1. vydání. Praha-Litomyšl: Paseka, 2008, s. 122

⁶¹ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 187

⁶² Tamtéž, s. 188.

Slabší postavení žen lze spatřovat také při uzavírání různých druhů smluv, při kterých je třeba přítomnost svědka, a to jednoho muže nebo dvou žen. Ženy se tak mohou vzájemně kontrolovat. Když jedna z nich udělá chybu, druhá ji může opravit. Toto pravidlo je stanoveno z toho důvodu, že ženy nemají takové životní zkušenosti jako muži a mýlí se častěji než muži.⁶³

Pokud jde o dědické právo, pravidla pro rozdělení pozůstalosti upravuje Korán v súře 4. Muž zpravidla získává větší část dědického podílu než žena. Pro toto pravidlo však existuje legitimní důvod. Muži finančně zabezpečují své ženy, děti a celou rodinu. Vůči ženám mají vyživovací povinnost. Ženy takovou finanční odpovědnost nemají. Pokud by se jim ale dědického podílu nedostávalo, bylo by to pro ně nespravedlivé, a tak je pravidlo, že žena má nárok na menší dědický podíl než muž, logickým řešením. Kdyby totiž měli nárok na dědický podíl ve stejné výši, tak vzhledem k finanční odpovědnosti mužů vůči ženám a jejich vyživovací povinnosti, by šlo o nespravedlnost vůči mužům.⁶⁴

⁶³ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 187.

⁶⁴ Tamtéž, s. 186.

5. Polygamie

Polygamie neboli mnohomanželství představuje manželský svazek muže nebo ženy s více osobami současně. Polygamii rozlišujeme podle toho, jestli se vyskytuje u ženy nebo u muže na polyandrii a polygynii. Polyandrie neboli mnohomužství je situace, kdy žena se provdá za více než jednoho muže. Pokud má muž více než jednu manželku, hovoříme o polygynii. Polygynie je tou formou polygamie, kterou islám povoluje. Obecně je více ve společnosti užíván termín polygamie než polygynie, proto pro účely své práce budu tyto pojmy používat zaměnitelně. Opakem polygamie je monogamie. Monogamie je tradičním pojetím manželství na Západě, kdy každý muž může mít jen jednu ženu a naopak. Manželství s více osobami je zakázané a neplatné.

Ne všechny muslimské státy však polygamii, resp. polygynii povolují. Některé ji zakazují, jiné připouští s jistými omezeními. Ačkoliv by se mohlo zdát, že v muslimských státech se monogamní manželství vyskytují zřídka kdy, je tomu právě naopak. V současné době polygynní manželství tvoří asi jen 2-12% manželství v arabském světě.⁶⁵ V severní Africe (s výjimkou Tuniska) je 3-5 % žen, které žijí v polygynii.⁶⁶

V souvislosti s povolením pro muže mít více manželek, může mnoho lidí napadnout, proč takové právo nemají i ženy. Proč se ženy nemohou provdat za několik mužů současně? Muži a ženy nejsou zcela rovnými subjekty. Jak jsem již výše uvedla, muži jsou v pomyslném společenském žebříčku o stupeň výše než ženy. Přesto, pokud se žena necítí dobře ve svém manželství, tak ačkoliv nemůže tuto situaci řešit uzavřením manželství dalšího, tak alespoň zpravidla může žádat o rozvodu takového manželství.

Typickým příkladem, kdy se žena rozhodne pro rozvod, je neplodnost muže. Pokud žena touží po potomcích, ale její manžel jí je nemůže dát pro svoji neplodnost, má žena méně možností pro řešení své situace než muž, které by v případě, že by neplodná byla žena, mohl uzavřít manželství s jinou ženou, která by mu dítě porodila. Pokud je muž impotentní, může žena žádat soudce o rozvod manželství, ale za žádných okolností nemůže zajistit své mateřství souběžným stykem s jiným mužem, než je její manžel. Případný styk s jiným mužem by byl

⁶⁵ ROHE, Mathias. *Das islamische Recht. Geschichte und Gegenwart*. 3. vydání. Mnichov: C. H. Beck, 2011, s. 215.

⁶⁶ KOCOURKOVÁ, Jiřina, ŠÍDLO, Luděk. Demografické změny v arabském světě. *Geografické rozhledy* [online], 2007, roč. 17, č. 1, s. 30-31 [cit. 24. února 2022]. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/52>

tréstán jako cizoložství. Nicméně mezi muslimy obecně převládá názor, že mít potomky je právem muže a pokud by je žena mít nemohla, nezbyvá jí nic jiné než tento fakt přijmout.⁶⁷

Jedinou možností, jak může žena ovlivnit rozhodnutí muže žít v polygammním svazku, je udělení souhlasu se sňatkem s další ženou. Například v případě Libye musí žena dát muži písemný souhlas, kterým mu povoluje uzavření manželství s jinou ženou.⁶⁸

5.1 Polygamie v Bibli

V dnešní době celá řada křesťanů odsuzuje polygamii a vnímá ji jako něco nemorálního a neetického. Nahlédneme-li však do minulosti, polygamie se vyskytovala také u křesťanů. V podstatě se s polygamií setkáváme už od počátku lidské existence. Podle muslimů Bible polygamii jednoznačně neodmítá, dokonce se v ní vyskytuje na několika místech, a tak nemohou křesťané polygamii považovat za nemorální, když ji sami v dřívějších dobách praktikovali.⁶⁹

Ve Starém zákoně nalezneme polygamii na mnoha místech. V polygammních svazcích žili například prorok Abrahám nebo králové Šalamoun a David. Král Šalamoun měl, dle Bible, až 700 manželek a ani král David nebyl v množství žen zdrženlivý.⁷⁰

5.2 Muhammad a polygamie

Protože prorok Muhammad osiřel ve velmi útlém věku, lze se domnívat, že útěchu své bolesti způsobenou ztrátou nejbližších, hledal v ženách. To může být důvodem jeho záliby v ženách a toho, proč měl současně několik manželek. Nicméně polygammní manželství se u proroka objevují až ve starším věku. Jeho manželkami byly zejména vdovy. V jeho chování lze tak kromě nepochybné snahy o vlastní uspokojení, kterého se mu od jeho žen dostávalo, ať už po stránce sexuální nebo pečovatelské, nalézt snahu o pomoc opuštěným ženám a jejich hmotné zabezpečení.

Muhammad nežil po celý život v polygammních svazcích. Jeho první manželkou byla Chadídža se kterou byl ženatý 25 let a během této doby neměl žádnou jinou manželku. Toto manželství bylo jako prorokovo jediné monogammní. Po smrti své první manželky si vzal Sawdu,

⁶⁷ KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Blanka a kol. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vydání. Praha-Litomyšl: Paseka, 2008, s. 123.

⁶⁸ KHIDAYER, Emíre. *Arabský svět-jiná planeta?* 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011, s. 94.

⁶⁹ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje*. 1. vydání. Praha: Triton, 2006, s. 93.

⁷⁰ ABDALAZÍM, Šaríf. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici, mýty a realita*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 54.

vdovu po jiném muslimovi. Během jejich manželství se zasnoubil s Aišou, která byla dcerou Muhammadova přítele Abú Bakra. Svatba se však nemohla konat bezprostředně po zasnoubení, z toho důvodu, že Aiša byla moc mladá pro manželství. Prorokovou další manželkou byla Hafsa, která stejně jako Sawda byla vdovou. Další vdova, kterou si Muhammad vzal, byla Zajnab, následovala Umm Salama a také Barah. Barah Muhammad přejmenoval na Džuwajriji. Další z jeho manželek Zajnab bint Džahs než se provdala za Muhammada, byla manželkou jeho adoptivního syna. Muhammad se oženil také s Um Habiba, která se stala muslimkou při uzavření manželství se svým prvním mužem, který ale zemřel. Dalšími Muhammadovými ženami byly Majmunah, která byla švagrovou prorokova strýce a Marie, kterou dostal Muhammad jako dar od vůdce egyptských koptů, tedy egyptských křesťanů.⁷¹ Muhammad se vždycky snažil být ke všem svým ženám spravedlivý, ostatně tak, jak to přikazuje samotný Korán.⁷²

Přesný počet Muhammadových manželek se zřejmě nikdy nedozvíme. Různé zdroje uvádí rozdílné množství jeho žen. Co je ale jisté je, že kromě svých manželek byl Muhammad obklopen také řadou konkubín.⁷³

5.3 Polygamie v Koránu

Korán stanoví pro polygamii jasná pravidla:

1. Každý se může rozhodnout, jestli bude žít v polygammním svazku nebo ne. Polygamie je právem nikoliv povinností muslima. Polygamie není možná bez dalšího, ale za splnění jistých podmínek jako je například souhlas dosavadních manželek.
2. Muslim může mít nejvýše čtyři manželky.
3. Primární povinností muslima je vůči všem svým manželkám vystupovat rovnoprávně a žádnou neupřednostňovat před jinou.
4. Polygamie je spíše krajním řešením nelibé manželské situace. Monogamie je pravidlem, polygamie je výjimkou.⁷⁴

Korán povoluje polygamii ve svém verši 4:3:

⁷¹ AZZAM, Leila, GOUVERNEUR, Aisha. *MUHAMMAD posel Boží*. 1. vydání. Brno: Islámská nadace v Brně, 2002. 81-82 s. Dostupné z: https://d1.islamhouse.com/data/cs/ih_books/single/cs_Muhammad_posel.pdf

⁷² TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny ISLÁMU*. Praha: Knižní klub, 2007, s. 83.

⁷³ GOPAL, Jaya. *Islám: historicko-kritická studie*. Praha: Naše vojsko, 2017, s. 280.

⁷⁴ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 167.

„Bojíte-li se, že nebudete spravedliví k sirotkům ... berte si manželky ženy takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři a čtyři; avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy si vezměte jen jednu nebo ty, jimiž vládnou pravice vaše. A tak se nejlépe vyhnete odchýlení.“⁷⁵

Tato pasáž Koránu byla Muhammadovi zjevena po bitvě u Uhudu (rok 625). V této bitvě zahynulo mnoho muslimů a zůstalo po nich tak velké množství sirotků, manželek a konkubín, které bylo nutné chránit a poskytnout jim hmotné zajištění.⁷⁶ Tito nemohli zůstat bez mužů a bez finančního zabezpečení. Verš představoval řešení, jak ovdovělým ženám a osiřelým dětem zajistit slušnou životní úroveň.

Z uvedeného verše je patrné, že muslim se může oženit s jednou až čtyřmi ženami. Podmínkou toho, aby si mohl vzít více než jednu manželku je, že bude schopen všechny své ženy zabezpečit, všem zajistit stejnou životní úroveň a chovat se ke všem stejně. Pokud je tedy muslim schopen se o všechny své ženy starat stejně a přistupovat k nim rovnoprávně, je mu polygamie dle Koránu povolena. Nicméně pravidla pro polygamii nejsou tak jednoznačná. Záleží vždy na jednotlivých právních úpravách v různých státech.

Tento verš je mnohdy vnímán jako skrytý zákaz polygamie. Ti muslimové, kteří tento názor hlásají, si uvědomují obtížnosti dodržovat absolutní spravedlnost ke všem manželkám.⁷⁷

Chovat se ke všem manželkám zcela spravedlivě tak, aby žádná z nich nepocítila upřednostňování jiné manželky před sebou je, myslím si i já, velmi obtížné. Jestli si muslim je dopředu vědom toho, že nebude schopen současně několika ženám zajistit absolutní rovnost, měl by se zdržet uzavírání dalšího manželství. Na náročnost dodržení tohoto pravidla myslí i Korán ve verši 4:128-129. *„Nikdy vám nebude možno, abyste byli spravedliví mezi ženami, i kdybyste si to přáli. Neprojevujete však jedné z nich úplnou náklonnost a nenecháte jinou jakoby visící ve vzduchu!“*⁷⁸ Z tohoto verše je patrné, že monogamie je přijatelnější, protože je téměř nemožné, aby se muži podařilo být úplně spravedlivý ve všech ohledech ve vztahu ke všem svým manželkám.⁷⁹

V období předislámském bylo povoleno mít takové množství žen, jaké jen muž chtěl. Sám prorok Muhammad měl nepochybně mnohem více manželek než jen čtyři. V době před

⁷⁵ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 521.

⁷⁶ GOPAL, Jaya. *Islám: historicko-kritická studie*. Praha: Naše vojsko, 2017, s. 281.

⁷⁷ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: O víře zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Praha: Dingir, 2016, s. 227.

⁷⁸ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 537.

⁷⁹ HILLENBRANDOVÁ, Carole. *Islám historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2017, s. 217.

vznikem islámu mohli mít muži klidně stovky žen. Nebyli omezeni počtem manželek, které si mohli vzít ani žádnými jinými okolnostmi. Proto lze Korán v tomto ohledu vnímat jako zdrženlivý, když povoluje nejvýše čtyři manželky, a to ještě za současného spravedlivého zacházení s nimi.⁸⁰

Setkáváme se se dvěma protichůdnými názory na vnímání polygamie a monogamie. Západ odsuzuje polygamii pro její nemorálnost a neúctu k ženám, které musí strpět další manželky svého muže a zcela jistě se jim nedostává takové pozornosti, jakou by měly v případě monogamního manželství. Muž totiž musí rozdělit svůj čas, finance a city mezi více žen. Islám na druhou stranu odsuzuje monogamii, protože právě ona mnohdy svádí muže k hledání si milenek, kterým nepřísluší taková právní ochrana jako manželkám. Jsou tedy značně znevýhodněny, když se jim nedostává výživné nebo nemají nárok na dědictví po mužích. Podle islámu jde v případě, kdy muž má kromě manželky několik milenek také o určitou formu polygamie, která je však značně nespravedlivá pro ty ženy, které nejsou manželkami.⁸¹

5.4 Důvody pro povolení polygamie

Za žádných okolností nemůžeme vykládat verše Koránu tak, že vybízí k mnohoženství. Naopak, Korán nezaujímá k polygamii jednoznačný postoj, pouze ji toleruje.⁸² To, zda k mnohoženství skutečně dojde, vždy záleží na vůli konkrétního muže.

Muži si zpravidla neberou další manželky, jestliže už ženati jsou, jen tak z rozmaru pro uspokojení svého ega. Pro polygamii mívají legitimní důvody. V následující části jsou popsány ty nejčastější důvody, které vedou k polygamním svazkům. V těchto pohnutkách, které muže vybízí k uzavírání více manželství shledávám dominantním motivem snahu o to, mít co největší množství potomků. Tak, aby se pokračovalo v rodech a muž měl své mužské následovníky.

Mezi důvody, které povolují polygamii řadíme:

1. Menší počet mužů než žen

Existují mnohé racionální důvody, které polygamii legitimují. Primárním důvodem pro existenci polygamie je nižší počet mužů než žen.⁸³ Tento nedostatek mužů byl zejména v dřívějších dobách způsobený vojenskými konflikty. Kdy mnoho mužů v bojích umíralo a

⁸⁰ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje*. 1. vydání. Praha: Triton, 2006, s. 93.

⁸¹ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 77.

⁸² ABDALAZÍM, Šaríf. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici, mýty a realita*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 54.

⁸³ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 168.

nevraceli se tak domů ke svým manželkám a rodinám. Manželky tak zůstaly ovdovělé, svobodné a děti se staly sirotky. Případný zákaz polygamie by znamenal, že pokud by se každý muž mohl oženit pouze s jednou ženou, zůstalo by mnoho žen svobodných. Tento model by tak nevedl k velkému růstu populace a obecně rozvoji společnosti. Současně by zde bylo riziko, že bude docházet k častějším nevěrám a rozvodům, což by mohlo vést k rozpadu manželství jakožto stěžejního prvku společnosti.

Ne vždy je však volba partnera pro manželství volbou šťastnou. Islám tak formou polygamie umožňuje sňatek s další ženou, který by mohl zajistit harmonii v rámci všech mužem uzavřených manželství. Současně je díky polygamii více ženám zajištěno uspokojování jejich přirozených potřeb. Těmito potřebami jsou touha po muži a po manželství, pocit bezpečí a ochrany ze strany manžela a touha mít vlastní potomky.⁸⁴

2. Neplodnost manželky

Dalším důvodem pro povolení polygamie může být neplodnost manželky.⁸⁵ Jestliže je žena neplodná, nemůžou mít manželé přirozenou cestou své vlastní děti, a tak by mohlo dojít ke snížení natality a tím zpomalení růstu muslimské populace. V případě, že by z manželství nevznikly žádné děti, nemohlo by manželství plnit jednu ze základních úloh, jakou je právě plození dětí. Mnohdy je nemožnost mít vlastní děti důvodem pro rozvod manželství. Nicméně islám považuje rozvod za krajní řešení krize mezi manžely. Tím, že muž má možnost se oženit s další ženou a s ní zplodit potomky, je zajištěno setrvá manželství mezi neplodným párem a současně narození potomstva v rámci manželství s plodnou ženou.

Řešením neplodného páru může být adopce cizího dítěte a jeho přijetí tak za vlastní. Podle našeho právního řádu vzniká adopcí nový příbuzenský vztah mezi dítětem a adoptivní rodinou. Ovšem Korán adopci odsuzuje. Podle něj nezakládá adopce příbuzenský poměr. Adopci se Korán věnuje v rámci veršů 33:4-5. O tom, že adopce není příliš vítaným řešením institutem svědčí pravidlo, že adoptovaným dětem zůstává jméno po jejich biologickém otci, nebo bratrech a jiných pokrevních příbuzných.⁸⁶

3. Neplnění manželských povinností ze strany manželky

Může nastat období, kdy manželka nedokáže nebo nemá zájem na tom, aby byla pro svého manžela dobrou společnicí. Není schopna se o něj dostatečně s láskou starat, pomáhat mu nebo

⁸⁴ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 168.

⁸⁵ Tamtéž, s. 171.

⁸⁶ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 547.

pro něj vytvářet vřelé a příznivé rodinné prostředí. Důvody mohou být jak objektivní, kdy je například žena nemocná, v období těhotenství či šestinedělí nebo subjektivní, kdy je žena k plnění těchto povinností lhostejná a nechce se jí se o svého manžela starat. Často v takovém případě začne muž projevovat náklonost k jiné ženě. Pokud je jeho manželka nemocná, je obvykle touto jinou ženou její setra nebo přítelkyně, se kterými je pár v úzkém kontaktu. Během toho, kdy se přítelkyně nebo sestra starají o zdraví ženy, se současně sblíží s mužem, který přirozeně hledá útěchu a uspokojení svých potřeb u jiných žen, jestliže se mu jich nedostává ze strany své manželky.⁸⁷ Takhle jednoduše se může muž zamilovat do další ženy a vzít si ji za svoji další manželku.

4. Fyzické potřeby muže

Pokud nejsou sexuální potřeby muže uspokojovány jeho manželkou, přirozeně hledá jejich uspokojení u jiných žen. V případě monogamie by jediným řešením, pokud by muž nebyl schopen ovládnout své pudy, byla nevěra. Ta by v řadě případů mohla vést k rozvodu manželství. Polygamie nabízí řešení, kdy muž má druhý domov s jinou zákonnou manželkou. Jeho ostatní manželky o tomto svazku vědí a je zcela legitimní. Tak se muž nedopouští nevěry, ničeho amorálního a nemělo by tak docházet k rozvratům rodin. Častým případem výskytu polygamních svazků je, když muž hodně cestuje a značnou část roku tráví mimo původní domov se svou původní manželkou.⁸⁸

⁸⁷ ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, s. 172.

⁸⁸ Tamtéž, s. 173.

6. Polygamie v jednotlivých zemích

Ačkoliv svatou knihou je pro muslimy Korán, který stanoví pravidla chování v různých oblastech života, nemůže být považován za jediný zdroj pravidel pro chování muslimů. Každý stát vytváří svou vlastní právní úpravu, svůj vlastní systém zákonodárství, a tak zůstává Koránu pouze podpůrný charakter. Typickým příkladem může být polygamie. Ačkoliv ji Korán povoluje, avšak s omezením maximálního povoleného množství manželek a schopností je všechny zabezpečit stejným dílem, jednotlivé státy si otázku polygamie řeší po svém. Dochází tak k takzvané sekularizaci, kdy je snahou odvracet se od náboženství za současného oddělení církve od státu. A protože je náboženství staré přes tisíc let, dochází zpravidla formou sekularizace k modernizaci společnosti. Je zřejmé, že pravidla, která byla platná již před tisíci lety, potřebují svoji obnovu a přizpůsobení se dnešnímu světu.

O podpůrném charakteru práva šaría svědčí i skutečnost, že mnohé právní úpravy států týkající se oblasti rodinného práva obsahují klauzuli o vtažení islámského práva do platného práva. Jestliže v právním řádu nelze nalézt takovou normu, kterou by bylo možné použít na řešení právního problému, podpůrně se aplikuje učení některé z právních škol nebo obecné principy práva šaría.⁸⁹

Na příkladech několika států uvedu, jakým způsobem je v rámci jejich právní úpravy řešena otázka manželství a zejména polygamie. Jestli je v daném státě zakázaná nebo povolená a pokud je povolená, tak za jakých podmínek.

6.1 Turecko

Turecká republika se rozprostírá v Malé Asii a současně její menší část se nachází na evropském území. Jedná se o prezidentskou republiku. Hlavním městem Turecké republiky je Ankara. Vznik Turecka, jako samostatné republiky, se datuje k roku 1923, tedy několik let po skončení první světové války. Drtivá část tureckého obyvatelstva jsou muslimové. Nejrozšířenějším náboženstvím na území Turecké republiky je tak islám. V Turecku však také žijí jak křesťané, tak i židé, ale těch je v porovnání s muslimy zanedbatelné množství. Islám je tedy hlavním náboženstvím, které Turci vyznávají.

Turecko se snaží o přiblížení se Západu. Tato snaha se projevuje například v tom, že země již řadu let usiluje o vstup do Evropské Unie. Dosud se Turecku nepodařilo splnit všechna

⁸⁹ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 73.

kritéria, která jsou od členů EU vyžadována a Turecko má tak status kandidátské země a je tak v očekávání přístupu do tohoto evropského společenství.

Sekularizaci Turecka lze spatřovat již v rámci Ústavy Turecké republiky z roku 1982, když ve svém článku 2 stanoví, že „*Turecko je demokratický, sekulární a sociální stát založený na principu vlády práva.*“⁹⁰ Tímto ustanovením je jasně dáno najevo, že Turecko se odklání od vlády církve a jeho systém je založen na vládě práva. Význam tohoto článku podtrhuje další ustanovení této Ústavy. Článek 4 zaručuje nezměnitelnost a nezrušitelnost zmíněného článku 2.⁹¹

Turecko je jednou z mála muslimských zemí, kde je polygamie zakázána. Nebylo tomu tak ale vždy. K jejímu zákazu došlo až v roce 1926. V tomto roce byl v Turecku přijat občanský zákoník. Tento zákon ve svém článku 145 stanoví zákaz polygamie, když říká, že manželství je absolutně neplatné tehdy, jestli jeden z manželů je v době uzavírání manželství již ženatý.⁹² Zákon prošel několika novelizacemi, nicméně zákaz polygamie zůstává nedotčen. To znamená, že v Turecku je manželství povoleno pouze mezi dvěma osobami.

Porušení pravidla, kdy muž si může vzít pouze jednu ženu, a naopak žena jen jednoho muže, je považováno za trestný čin. Tento prohřešek je trestán podle pravidel zakotvených v tureckém trestním zákoníku. Tento zákon ve svém článku 230 stanoví, že každý, kdo uzavře další manželství, ačkoliv v jednom manželství se již nachází, bude potrestán trestem odnětí svobody v rozmezí od 6 měsíců do 2 let. Stejně tak bude potrestán ten, kdo uzavírá manželství s osobou, o které ví, že tato osoba je již v manželství s někým jiným.⁹³ Zpravidla jsou tedy vždy v případě mnohoženství dva viníci, ledaže ten, kdo sám dosud není v manželství o existenci manželství druhého ze snoubenců nevěděl.

Přes zákaz polygamie žije stále asi přes 187 tisíc žen v polygammním svazku. Polygamie je nejvíce rozšířena v jihovýchodní části Turecka, kterou obývají zejména Kurdové. Vedle zákazu polygamie je v Turecku další pravidlo, které je často porušováno. Tímto pravidlem je dosažení nejnižšího možného věku pro uzavření manželství. Podle turecké právní úpravy je

⁹⁰ Ústava Turecké republiky, zákon č. 2709, ze dne 7. listopadu 1982. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b5be0.html>

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Občanský zákoník Turecké republiky, zákon č. 4721, ze dne 17. února 1926. Dostupné z: <https://www.icj.org/soginationallegislat/turkey-turkish-civil-code-law-n-4721-2002/>

⁹³ Trestní zákoník Turecké republiky, zákon č. 5237, ze dne 26. září 2004. Dostupné z: https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=77393&p_count=96544

nejnižším věkem pro vstup do manželství dosažení 18 let. I přes nařízení věkové hranice téměř 5,5 milionů žen vstoupilo v Turecku do manželství ještě před dosažením věku 18 let.⁹⁴

Protože zákon jasně stanoví zákaz polygamií a neplatnost případných dalších manželství uzavřených jednou a tou samou osobou, jsou druhá a další ženy, se kterými muž udržuje vztah, ve velmi složitém postavení. Nedostává se jim zákonná ochrana jako první manželce, a navíc jim hrozí potrestání podle pravidel trestního zákona.

6.2 Tunisko

Tuniská republika je státem rozprostírajícím se v severní Africe. Jeho sousedními státy jsou Alžírsko a Libye. Svou formou jde o poloprezidentskou republiku. Hlavním městem Tuniska je Tunis. Nejrozšířenějším náboženstvím je islám. Kromě islámu se však v Tunisku praktikují i jiná náboženství, jako jsou křesťanství nebo judaismus. Drtivá většina tuniských obyvatel jsou však muslimové.

V prosinci roku 2010 v Tunisku v době, kdy prezidentem byl Zín Abidín bin Alí, vypukly nepokoje na protest proti autoritářskému režimu tehdejšího prezidenta. Kromě Tuniska se vlna nepokojů strhla i v mnoha jiných arabských zemích, kde se lidé snažili o svržení vlád v jednotlivých krajinách. Toto období, doprovázené řadou masových protestů napříč arabskými zeměmi, trvalo v období mezi léty 2010 a 2011. Nazýváme ho jako „arabské jaro.“ Výsledky tuniských protestů byly zdařilé. Tunisané prostřednictvím veřejného odporu dosáhli abdikace svého tehdejšího prezidenta, ke které došlo 14. ledna 2011. Ten tak opustil prezidentský úřad po více než 20 letech své funkce. Ve volbách konaných v říjnu roku 2011 zvítězila Obroda. Tato strana byla do té doby v zemi pronásledována. Dalším zdařilým důsledkem nepokojů je přijetí Ústavy Tuniské republiky, ke které došlo v roce 2014.⁹⁵

Ústava Tuniské republiky stanoví ve svém článku 1: „*Tunisko je svobodný, nezávislý, suverénní stát; jeho náboženstvím je islám, jeho jazykem arabština a jeho systém je republikánský.*“ Současně je v témže článku zakotvena nezměnitelnost tohoto ustanovení. Dále ústava ve svém následujícím článku 2 stanoví, že Tunisko je stát, který je založen na vůli lidu

⁹⁴ PÍTROVÁ, Mariana. *Polygamie v Turecku* [online]. euroskep.cz., 21. ledna 2011 [cit. 7. února 2022]. Dostupné z: <https://euroskep.cz/2011/01/21/polygamie-v-turecku/>

⁹⁵ KROPÁČEK, Luboš. *Arabské jaro v Tunisku* [online]. encyklopediaofmigration.org., 7. ledna 2017 [cit. 3. března 2022]. Dostupné z: <https://www.encyklopediaofmigration.org/arabske-jaro-v-tunisku/>

a nadřazenosti práva.⁹⁶ V rámci této ústavy nalézáme podobnost s Ústavou Turecké republiky, která ve svých úvodních člancích obsahuje obdobná ustanovení.

Co se týče oblasti rodinného, konkrétně práva manželského, tak i tuniské zákony stanoví vlastní pravidla pro uzavírání manželství. Jde-li o podmínku nejnižšího možného věku pro jeho uzavření, je to věk 18 let. Tato věková hranice je stejná jak pro muže, tak i pro ženy. Ovšem mohou nastat určité výjimečné situace, kdy soud povolí uzavření manželství osobě dříve, než dosáhne věku 18 let. Důvodem pro povolení uzavření manželství před dosažením zákonem stanoveného věku může být například těhotenství. Věkovou hranici 18 let určuje Kodex osobního stavu ve svém článku 7.⁹⁷

V témže zákoně je zakotven zákaz polygamie. Polygamie je podle tohoto právního předpisu považována za trestný čin. Mnohoženství bylo zakázáno zejména z důvodu, že tunišští zákonodárci považovali za nemožné, aby byl muž ke všem svým ženám stejně spravedlivý. A tak není možné dostát podmínky rovnosti vůči všem ženám, proto je lepší se uzavření více manželství zcela vyhnout.⁹⁸ Konkrétně jde o článek 18 tohoto zákona, podle kterého je případné uzavření manželství s více osobami kriminalizováno. Jako sankce je pachatelům uložen trest odnětí svobody na dobu 1 roku nebo peněžitá pokuta ve výši 240.000 franků nebo jsou oba tresty uloženy kumulativně. Tento trest se na jednotlivce vztahuje i tehdy, pokud druhé manželství sice bylo uzavřeno, nicméně nebyly splněny řádně zákonné podmínky pro jeho uzavření.⁹⁹

Tunisko, ačkoliv je zemí, ve které převládá islámské náboženství, se snaží o svou modernizaci, odklánění se od náboženství a přiblížení se Západu. Projevem této snahy může být samotný zákaz uzavírání několikerého manželství, stejně tak, jako je to zakázáno v západním světě. I fakt, že manželství může být uzavřeno až od věku 18 let, je důkazem o tom, že Tunisko je civilizovanou zemí, která se snaží o pokrok a rozvoj společnosti. Povolením manželství pouze mezi jedním mužem a jednou ženou se také nepochybně podpoří ochrana práv žen a zlepší se postavení žen ve společnosti. Myslím, že pro většinu žen je monogamie příznivější, ať už jsou pravidla pro polygamii jakákoliv. Monogamie může pro ženy znamenat,

⁹⁶ Ústava Tuniské republiky, ze dne 27. ledna 2014. Dostupné z: <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/openpdf.pdf?reldoc=y&docid=562a4a8d4>

⁹⁷ Kodex osobního stavu Tuniské republiky, zákon č. 188, ze dne 13. srpna 1956. Dostupné z: <https://wrcati.cawtar.org/preview.php?type=law&ID=10>

⁹⁸ HALLAQ, Wael B. *An introduction to Islamic law*. New York: Cambridge University Press, 2009, s. 131.

⁹⁹ Kodex osobního stavu Tuniské republiky, zákon č. 188, ze dne 13. srpna 1956. Dostupné z: <https://wrcati.cawtar.org/preview.php?type=law&ID=10>

že budou sami sebe vnímat jako více potřebné a nepostradatelné pro svého manžela a tím se celkově posílí jejich sebevědomí a s tím spojené vystupování ve společnosti.

6.3 Egypt

Egyptská arabská republika se nachází v severní části Afriky a jihovýchodní Asii. Egypt sousedí se Súdánem, Libyí a Izraelem. Pokud jde o státní zřízení, je Egypt poloprezidentskou republikou. Hlavním městem je Káhira. Nejrozšířenějším náboženstvím je v této zemi islám. Kromě islámu je v zemi praktikováno, avšak ne v tak hojné míře, také křesťanství. Egypt byl významný zejména v dřívějších dobách. Jde o jeden ze starověkých států, proto bývá také označován jako kolébka lidské civilizace. V dnešní době však Egypt nepatří k progresivním státům. Je spíše řazen k zemím s nižší úrovní života, o čemž svědčí stále se zvyšující počet obyvatel a rostoucí chudoba.

Podle Ústavy Egyptské arabské republiky je Egypt „*suverénní stát, jednotný a nerozdělitelný*“, jak popisuje článek 1 této ústavy. V témže článku je Egypt označen jako součást muslimského světa.¹⁰⁰ V následujícím článku je popsán silný vliv náboženství na život v Egyptě. Na rozdíl od již zmíněných států, které různé oblasti života upravují v rámci samostatných zákonů přijímaných v zákonodárného procesu, je v Egyptě hlavním inspiračním zdrojem pro zákonodárství právo šaría.¹⁰¹

K otázce mnohoženství přistupuje Egypt liberálněji než výše popsané státy (Turecko a Tunisko). Jako první z uvedených států, v rámci výčtu použitého v této práci, ji nezakazuje. Nicméně je nutné si uvědomit, že ačkoliv polygamie není egyptskou legislativou zakázána, v současné době je tendence přistupovat k otázce polygamie spíše skepticky.¹⁰² Egypt je zemí, kde nejvyšší povolený počet manželek, se kterými se může muslim oženit, vychází z textu samotného Koránu. Podle verše 4:3 tak může mít Egyptřan, resp. muslim nejvýše čtyři manželky, jestliže je schopen ke všem být spravedlivý¹⁰³ a všem zajistit stejnou životní úroveň.

Ačkoliv by se mohlo zdát, že povolení mít více než jednu manželku bez jakéhokoliv sankcionování může být pro muslimy velkým lákadlem k uzavření manželství se dvěma nebo i více ženami, z praxe je zřejmé, že polygamní manželství jsou v Egyptě spíše výjimečná. Uvádí

¹⁰⁰ Ústava Egyptské Arabské republiky, ze dne 18. ledna 2014. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b5368.html>

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² KHIDAYER, Emíre. *Arabský svět-jiná planeta?* 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011, s. 94.

¹⁰³ HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, s. 521.

se, že méně než 1 % muslimů žije v manželství s více než jednou manželkou.¹⁰⁴ To znamená, že drtivá většina muslimů v Egyptě je monogamních i přes akceptaci polygamních svazků. Proč tomu tak je, je diskutabilní. Důvodem může být to, že muži si jsou vědomi toho, že více než jednu manželku by nedokázali dostatečně zabezpečit anebo by nebyli schopni mezi všechny své manželky rozdělit spravedlivě svoji pozornost. Dalším důvodem na straně mužů by mohlo být negativní vnímání polygamních svazků a jejich odsouzení. Ne všichni muži, potažmo muslimové, stojí o soužití s více ženami. Mnozí chtějí být dobrým manželem pro jednu jedinou ženu a nerozdělovat svoji lásku, čas a finance mezi více manželek. Jakousi brzdou pro uzavření dalšího manželství může být negativní postoj první ženy, která by s dalšími manželstvími svého chotě nesouhlasila. Ačkoliv Korán usiluje o spravedlnost mezi všemi ženami jednoho muže, je nepochybné, že v mnoha případech, ne-li vždy, se nějaká z žen bude cítit upozaděná. Málomocné ženě, a to nejen v západním světě, ale i v případě muslimek, se líbí, že její manžel má kromě ní i jinou ženu. Svoji zkušenost s tímto popisuje i autorka knihy *Arabský svět-jiná planeta?* Emire Khidayer když říká, že v rámci dialogů se ženami žijícími v polygamním manželství tyto vždy říkaly, že ačkoliv „*se snažily nějak vycházet s jinou ženou svého muže, vždy ji nenáviděly,*“ a tato zášť měla pak dopad na fungování celé domácnosti a kromě jiného ji pociťovaly i děti.¹⁰⁵

Na druhou stranu racionálním důvodem pro polygamií a také důvodem, proč ji někteří Egyptané praktikují, je narůstající počet svobodných žen. Těchto neprovdaných žen je v současné době v Egyptě asi 9 milionů (celkem má Egypt 100 milionů obyvatel), z toho mnoho z nich je starších 35 let. Tento trend svobodných žen však není způsoben, jak by se mohlo na první pohled zdát, nedostatkem mužů. Muži ve věku od 15 do 54 let tvoří asi třetinu egyptské populace. Příčinou tohoto problému jsou zejména sociální a ekonomické faktory, nezaměstnanost a náklady spojené s manželstvím, které by nemuseli manželé, v případě manželství s několika ženami současně, unést.¹⁰⁶

Pokud jde o proces uzavření manželství, musí manžel v rámci manželské smlouvy, kterou při vzniku manželství uzavírá, uvést údaj o tom, jestli je svobodný nebo již ženatý, a pokud by byl ženatý, musí kromě svého bydliště uvést také bydliště své stávající manželky. Notář následně informuje manželku o úmyslu jejího manžela uzavřít manželství s další ženou,

¹⁰⁴ KRAMER, Stephanie. *Polygamy is rare around the world and mostly confined to a few regions* [online]. pewresearch.org., 7. prosince 2020 [cit. 3. března 2022]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/12/07/polygamy-is-rare-around-the-world-and-mostly-confined-to-a-few-regions/>

¹⁰⁵ KHIDAYER, Emíre. *Arabský svět-jiná planeta?* 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011, s. 95.

¹⁰⁶ ZAHER, Hassan A. *In Egypt, polygamy has its apologists and nemeses* [online]. thearabweekly.com, 30. dubna 2017 [cit. 4. března 2022]. Dostupné z: <https://thearabweekly.com/egypt-polygamy-has-its-apologists-and-nemeses>

čímž je zajištěno, že by se žena měla dozvědět o existenci dalšího manželství svého manžela, i v případě, že on sám by ji o něm dobrovolně neinformoval. Jestliže muž uvede do smlouvy záměrně nepravdivé informace, hrozí mu trest ve formě pokuty ve výši 200 egyptských liber a odnětí svobody až na 6 měsíců. Podobně bude sankcionován notář v případě nesplnění informační povinnosti. Tomu může být uložena pokuta ve výši 500 egyptských liber a dále zákaz činnosti na dobu jednoho roku.¹⁰⁷ Touto informační povinností je zajištěno právo ženy vědět o existenci dalšího manželství svého muže. Dosavadní manželky jsou tak alespoň tímto způsobem chráněny a je jim dána možnost se vůči dalšímu manželství ohradit a projevit s ním nesouhlas. Zpravidla uzavřením dalšího manželství dochází ke zhoršení postavení ženy, která se tímto musí začít dělit o manžela a o jeho finance s jinou ženou tak, aby on byl schopen ke všem přistupovat spravedlivě.

Ženy mají možnost vyhnout se polygamnímu svazku, když jsou oprávněny se sňatkem svého muže vyslovit nesouhlas. V případě, že by uzavřením nového manželství žena utrpěla újmu, a to buď hmotnou nebo citovou, má právo ve lhůtě jednoho roku požádat o rozvod manželství. Žádat o rozvod manželství může i tehdy, jestliže si toto právo vymínila v rámci manželské smlouvy nebo v případě, že se o existenci nového manželství dozví náhodou, aniž by byla o něm informována ať už ze strany svého manžela nebo notáře.¹⁰⁸ Z tohoto pravidla je patrné, že polygamie není jen výsadou mužů, prostřednictvím které získávají moc nad více ženami. Jsou to i ženy, které mohou být slyšeny a které jsou chráněny, jestliže by se zhoršila jejich životní úroveň, když by si jejich manžel vzal další ženy za své manželky.

6.4 Sýrie

Syrská arabská republika se rozprostírá v jihozápadní Asii. Sousedními státy jsou Turecko, Irák, Jordánsko, Izrael a Libanon. Sýrie je poloprezidentskou republikou. Nejrozšířenějším náboženstvím je islám, který praktikuje většina obyvatelstva. Zbytek obyvatel Sýrie jsou zpravidla křesťané nebo židé. Pokud jde o počet obyvatel, došlo k jeho masivnímu snížení, a to v důsledku válečného konfliktu probíhajícího na území této země.

Na začátku je nutné si objasnit, jaká je v současné době společensko-politická situace v Sýrii. Jak jsem již uváděla v souvislosti s Tuniskem, tak i v Sýrii probíhalo takzvané arabské jaro. Toto období v Tunisku skončilo, jenže pro Sýrii konflikty trvají již nepřetržitě více než 10 let. Započaly tedy společně s ostatními protesty v jiných arabských zemích. Syrští občané

¹⁰⁷ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, s. 82.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 82-83.

se odhodlali k bojům s cílem dosažení demokratických reforem. Nepodařilo se jim sesadit z prezidentského křesla Bashara al-Assada, který vládne v zemi autoritářským režimem. Do dnešních dní se nepokoje přeměnily na neutuchající občanskou válku. Tak jako každý válečný konflikt, tak i tento syrský, si už od počátku vyžádal velké množství obětí. A právě válečné konflikty a nemalé množství mrtvých mužů představují pro syrskou společnost velký sociální problém.¹⁰⁹

Otázky uzavírání manželství jsou upraveny v zákoně Syrské arabské republiky č. 4 z roku 2019, kterým došlo k novelizaci některých článků z původního zákona č. 59 z roku 1953. Jde o zákon o osobním stavu. Úvodní ustanovení toho zákona se věnují problematice manželského práva.

Ačkoliv snahou novelizace syrského zákona bylo zlepšení postavení žen, podle některých odborníků k tomu ale nedošlo. Muslimky se nadále nemohou provdat za nemuslima, stále jsou zakázány civilní sňatky (povolené jsou pouze náboženské), domácí násilí zůstává beztrestné a polygamie zůstává legální záležitostí.¹¹⁰ Zákonná úprava však byla nepochybně vedena snahou o řešení sociálních problémů, které v zemi, v souvislosti s občanskou válkou trvající již řadu let, nastaly. Současně se syrská vláda touto změnou právní úpravy snaží působit jako progresivní a usiluje o modernizaci společnosti.¹¹¹ Zůstává otázkou, do jaké míry se jí to podařilo. Pozitivní změnu lze vnímat například ve zvýšení věkové hranice pro vstup do manželství nebo v restriktivnějších pravidlech pro polygamii. Nicméně polygamie stále zůstává povolená. V této oblasti tak došlo k jistému přiblížení se k moderní společnosti, ale ne však k nijak velkému.

Uzavření manželství je Syřanům povoleno po dovršení věku 18 let. Stejná věková hranice platí jak pro muže, tak pro ženy.¹¹² Soud může povolit uzavření manželství snoubencům ještě před dovršením věku 18 let, když článek 18 syrského zákona stanoví, že pokud muž nebo žena dosáhli věku 15 let, dosáhli puberty a jsou způsobilí ke vstupu do manželství, soud jejich

¹⁰⁹ KUBÁTOVÁ, Eliška. *10 let od začátku války zůstává situace v Sýrii zoufalá. „Bez pomoci by dnes řada lidí nepřežila,“ říká expert* [online]. irozhlas.cz, 15. března 2021 [cit. 5. března 2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/syrie-valka-konflikt-chudoba-osn-clovek-v-tisni-basar-asad-humanitarni-krize_2103150534_eku

¹¹⁰ AL-SADDY, John. *Syria: Women's Rights in Light of New Amendments to Syrian Personal Status Law* [online]. loc.gov., 8. dubna 2019 [cit. 5. března 2022]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2019-04-08/syria-womens-rights-in-light-of-new-amendments-to-syrian-personal-status-law/>

¹¹¹ MOUBAYED, Sami. *Syria quietly restricts polygamy, early marriage* [online]. asiatictimes.com., 19. února 2019 [cit. 5. března 2022]. Dostupné z: <https://asiatictimes.com/2019/02/syria-quietly-restricts-polygamy-early-marriage/>

¹¹² Zákon o osobním stavu Syrské arabské republiky, zákon č. 4, ze dne 7. února 2019. Dostupné z: <https://www.global-regulation.com/translation/syria/3370708/law-59-of-1953-personal-status-law.html>

manželství povolí.¹¹³ Podle článku 20 syrského zákona nadále zůstává zachováno pravidlo, že je nutný souhlas opatrovníka ženy s jejím manželstvím. Pokud by tento se sňatkem nesouhlasil, může se žena obrátit s žádostí o povolení uzavření manželství na soud.¹¹⁴ Dřívější právní úprava umožňovala uzavření manželství dívkám od věku 17 let a mužům po dovršení 18 let. Současně připouštěla možnost uzavření manželství ještě v dřívějším věku, a to pro chlapce ve věku 15 let a pro dívky ve věku 13 let za předpokladu, že se sňatkem udělí souhlas nejen jejich zákonný zástupce ale i soud a že oba snoubenci jsou dostatečně vyspělí a způsobilí k tomu být manžely.¹¹⁵ Zvýšení věkové hranice pro vstup do manželství je nepochybně velkým krokem v rozvoji syrské společnosti. Dětské sňatky nemají zpravidla nic společného s vyspělou kulturou a svědčí o zaostalosti národa.

Nový zákon umožňuje ženám do manželských smluv vložit klauzuli, která zakazuje manželovi uzavření dalšího manželství během trvání jejich svazku. Jde tedy o klauzuli monogamie. Pokud k uzavřením dalších manželství přes tento zákaz dojde, může první žena určit, že nebude bydlet ve stejném domě jako další manželovy ženy, takže její muž musí obývat hned několik domů, což pro něho může být náročné nejen fyzicky ale i finančně. Toto pravidlo je brzdou pro polygamní svazky a je demotivací pro muže k uzavření dalších manželství. Pokud muž slíbí, že si jinou ženu, než svoji první manželku nevezme, jenže následně tento slib poruší, má první žena právo žádat o rozvod manželství a finanční náhradu po svém muži. V souvislosti s tímto pravidlem se ozývají mnozí kritici, kteří se odvolávají na verše Koránu, který polygamii připouští a argumentují tím, že i sám prorok Muhammad měl několik manželek, a také jeho následovníci měli stejné právo na několik manželek současně.¹¹⁶ Je otázkou, jestli v současné době, kdy probíhá válka, není polygamie spíše morální povinností každého muže. Mnoho žen přišlo o své manžele, kteří byli v bojích zabiti, někteří uprchli ze země a jiní byli zajati. Plno žen tak zůstalo svobodných a nezajištěných a je nepochybné, že mnohé z nich by uvítaly vstup do manželství.

Lze uzavřít, že změnou právní úpravy došlo alespoň částečně ke zlepšení postavení žen ve společnosti. Pokud na novelizaci budeme pohlížet z hlediska porovnání s právní úpravou,

¹¹³ Zákon o osobním stavu Syrské arabské republiky, zákon č. 4, ze dne 7. února 2019. Dostupné z: <https://www.global-regulation.com/translation/syria/3370708/law-59-of-1953-personal-status-law.html>

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ AL-SBENATY, Abdulwahab. *Manželstvo a rozvod podľa islámského náboženstva, islámského práva a podľa právnych úprav niektorých islámských krajín*. Bratislava: Levant Consulting, 2012. s. 52. Dostupné z: <https://koran.sk/wp-content/uploads/2018/09/Manzelstvo-a-rozvod-islamskeho-nabozenstva.pdf>

¹¹⁶ MOUBAYED, Sami. *Syria quietly restricts polygamy, early marriage* [online]. asiatictimes.com., 19. února 2019 [cit. 5. března 2022]. Dostupné z: <https://asiatictimes.com/2019/02/syria-quietly-restricts-polygamy-early-marriage/>

kteřá zde před novelizací platila, jde o velký posun směrem vpřed, směrem k vyspělé společnosti. Ospravedlňujícím důvodem toho, že v Sýrii dosud nebyla zakázaná polygamie, je probíhající válečný konflikt, který více méně vyžaduje, aby polygamie byla přípustná, jinak by se mnoho žen nebo dětí mohlo ocitnout bez střechy nad hlavou. Nicméně z globálního hlediska není tato právní úprava až natolik pokroková a jistě má Sýrie před sebou ještě kus práce k tomu, aby se přiblížila úrovni práva v západním světě.

6.5 Jordánsko

Jordánsko, celým názvem Jordánské hášimovské království, jako první z výčtu zemí, v rámci této práce, není republikou. Tato země je konstituční monarchií, v jejímž čelem stojí král. Jordánsko je zemí Blízkého východu, která sousedí s Izraelem, Saudskou Arábií, Irákem a Sýrií. Hlavním městem je Ammán. Opět i v této zemi je nejrozšířenějším náboženstvím islám. Jak je pro konstituční monarchii typické, panovník vykonává pravomoci na základě nejdůležitějšího dokumentu, kterým je konstituce, tedy ústava.

V roce 1952 byla v Jordánsku přijata Ústava Jordánského hášimovského království a země se tak stává konstituční monarchií. O několik let později, konkrétně v roce 1991 byla přijata Národní charta, která obsahuje výčet stěžejních politických principů, jakými jsou například ochrana občanských práv nebo svoboda náboženského vyznání. Zakotvení těchto práv a svobod bohužel nutně neznamena, že jsou v zemi dodržovány. Jejich respektování záleží vždy na konkrétním režimu, který v zemi vládne.¹¹⁷

Ústava Jordánského hášimovského království ve svém článku 1 stanoví, že tato země je „*nezávislým, suverénním, arabským státem*.“ Současně tento článek říká, že Jordánsko je dědičnou monarchií. Podle následujícího článku 2 je islám státním náboženstvím.¹¹⁸ Ústava Jordánského hášimovského království však neuvádí, že islám je zdrojem legislativy.

Jordánsko je další z muslimských zemí, kde je polygamie povolena. Právní úprava týkající se otázek rodinného práva je obsažena v zákoně o osobním stavu. Tento zákon ve svém článku 13 uvádí, že před uzavřením manželství musí soudce zjistit, jestli je muž schopen poskytnout manželce věno a finančně ji zabezpečit. V souladu se stejným článkem tohoto

¹¹⁷ MAITAH, Mansoor. *Politická a ekonomická kultura islámu na Blízkém východě*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 171.

¹¹⁸ Ústava Jordánského hášimovského království, ze dne 1.1.1952. Dostupné z: <https://www.refworld.org/pdfid/3ae6b53310.pdf>

zákona je soud povinen informovat ženu o zamýšleném dalším manželství jejího manžela.¹¹⁹ Zakotvením tohoto informačního práva je opět, jako v případě již zmíněné právní úpravy v Egyptě, zlepšeno postavení ženy. Současně tento zákon umožňuje ženám, aby do manželské smlouvy vložily klauzuli zabraňující polygamii. Konkrétně článek 37 říká, že žena může zabránit prostřednictvím této klauzule svému muži, aby uzavřel další manželství s jinými ženami. Pokud by však muž takový zákaz porušil, má žena právo žádat o rozvod manželství. Dále zákon ve svém článku 75 přikazuje muži, aby zajistil každé ze svých manželek samostatné bydlení, jestliže některá nesouhlasí s tím, aby bydleli všichni společně pod jednou střechou.¹²⁰

Základní povinností pro muže, který má více než jednu manželku, je podle Koránu povinnost chovat se ke všem svým ženám stejně. Takovou povinnost upravuje i jordánský zákon o osobním stavu, když říká, že *„Kdo má více než jednu manželku, musí být spravedlivý při jednáních s nimi, a to jak v oblasti bydlení, tak i v oblasti výživného.“*¹²¹

Nejnižší věkovou hranicí pro vstup do manželství je věk 18 let. Tento hraniční věk platí jak pro muže, tak pro ženy. Mohou ovšem nastat situace, kdy soud povolí uzavření manželství ještě před dosažením tohoto věku. Nejdříve však po dovršení 16 let.¹²²

Ačkoliv je polygamie v Jordánsku povolena a většina obyvatel jsou muslimové, jsou polygamní svazky, stejně jako v dosud uvedených zemích, spíše vzácnou záležitostí. Svědčí o tom mimo jiné zpráva Nejvyššího soudu Jordánska, která uvedla, že v období mezi léty 2015 a 2020 bylo v zemi uzavřeno celkem 402.088 manželských smluv. Z toho pouze 30.538 bylo smluv o polygamii.¹²³

6.6 Írán

Území Íránské islámské republiky leží v jihozápadní části Asie. Země sousedí s Irákem, Tureckem, Ázerbajdžánem, Turkmenistánem, Afghánistánem a Pákistánem. Hlavním městem Íránu je Teherán. Írán je islámskou republikou. Je tedy nepochybné, že drtivá většina íránského obyvatelstva jsou muslimové.

¹¹⁹ Občanský zákoník Jordánského hášimovského království, zákon č. 15, ze dne 2. června 2019. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/5ffdcdc84.html>

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

¹²³ NAHHAS, Roufan. *Jordan's rising polygamy problem sparks controversy* [online]. thearabweekly.com., 5. ledna 2020 [7. března 2022]. Dostupné z: <https://thearabweekly.com/jordans-rising-polygamy-problem-sparks-controversy>

Pokud jde o Ústavu Íránské islámské republiky, ta stanoví, že „všechny občanské, trestní, finanční, hospodářské, správní, kulturní, vojenské, politické i jiné zákony a také svoboda tisku a svoboda sdružovací nesmí být v rozporu s islámskými zásadami.“¹²⁴ Tento článek íránské ústavy jednoznačně poukazuje na vliv náboženství a na to, že život v Íránu je jím velmi ovlivňován. Islám je tak neoddělitelnou součástí životů všech obyvatel Íránu. Z toho je tedy nepochybné, že i v případě polygamie se bude Írán řídit pravidly Koránu.

Írán se již dlouho řadu let potýká s protesty žen, které bojují za svá práva. Ačkoliv je v Íránské islámské republice, jak již její název napovídá, zřejmý velký vliv islámského náboženství, ženám se podařilo prosadit si některá práva i přes náboženské přesvědčení mnoha muslimů. Jde například o volební právo, které získaly v roce 1963. Dalším zlomovým okamžikem pro ženy byl rok 1968, kdy se Farrokhroo Parsa stala první ministryní školství. Dalšího úspěchu dosáhly íránské ženy, když v Íránu vznikla organizace, která podporuje práva žen a snaží se o alespoň částečné přiblížení se ke zrovnoprávnění s muži. Později v roce 1975 byl přijat zákon o ochraně rodiny. Tento zákon významným způsobem zlepšil postavení žen, a to například tím, že jim zaručoval právo na rozvod nebo omezil polygamii.¹²⁵

Pokud jde o konkrétní případy, kdy se ženy snaží bojovat o lepší postavení ve společnosti a jsou za tyto snahy tvrdě trestány, uvedu případ Sahar Khodayari. Tato žena se na protest proti utlačování žen dostala na fotbalový stadion, kde se zrovna odehrával zápas. Porušila tak zákaz vstupu žen na sportovní utkání, který tamní legislativa stanovuje. Kromě toho byla obviněna také z konfrontace s policií a nevhodného zahalení obličeje. Za tyto skutky jí měl být uložen trest odnětí svobody na dobu šesti měsíců. Ten však nevykonala, protože před budovou soudu, předvedla svůj poslední hrdinský a aktivistický čin, když se upálila.¹²⁶

Z uvedeného je zřejmé, že v Íránu nemají ženy lehké postavení. Důvodem je velmi úzké spojení s islámským náboženstvím, kdy velká část životů íránských muslimů je náboženství podřízena. Jak jsem již výše uvedla, jsou podle Koránu muži v nadřazeném postavení vůči ženám. Tato praxe je v Íránu dochovávána dodnes. Je nepochybné, že ani v oblasti manželství slovo ženy nemá takovou váhu jako slovo muže. Není tedy zarážející, že polygamie je v této zemi povolena.

¹²⁴ KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Praha: Vyšehrad, 1996, s. 189.

¹²⁵ NOVUS, Angela. *Změní ženy íránskou budoucnost?* [online]. advojka.cz., 28. února 2018 [cit. 8. března 2022]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2018/5/zmeni-zeny-iranskou-budoucnost>

¹²⁶ HANNA, Andrew. *Iranians Laws on Women* [online]. iranprimer.usip.org., 8. prosince 2020 [cit. 10. března 2022]. Dostupné z: <https://iranprimer.usip.org/blog/2020/dec/08/part-3-iranian-laws-women>

Muž si tak může vzít více manželek, nejvýše však čtyři. K dalšímu sňatku musí dosavadní manželky udělit souhlas. Právě podmínka souhlasu je mnohdy problematická. Ženy ne vždy s dalšími manželkami svého muže souhlasí. Muž si zpravidla chce prosadit svoji vůli a pokud žena odmítá souhlas udělit, je pro íránské muže jediným způsobem, jak mohou dosáhnout svého cíle, vynucení si souhlasu formou násilí. Ovšem v případě, kdy žena neplní své manželské povinnosti, ať už z důvodu toho, že sama nechce, nebo z důvodu, že zejména kvůli zdravotnímu stavu nemůže, není její souhlas vyžadován.¹²⁷

Pravidla upravující manželství jsou zakotvena v občanském zákoníku Íránské islámské republiky. Tento zákon ve svém článku 1041 stanoví nejnižší věkovou hranici pro uzavření manželství, která pro chlapce činí 15 let a pro dívky 9 let.¹²⁸ Věková hranice pro manželství je v této zemi opravdu nízká. Do manželství mohou vstoupit lidé, kteří jsou ještě prakticky dětmi. Tato skutečnost činí Írán z tohoto pohledu velmi málo vyspělou zemí.

Podle článku 1108 občanského zákoníku v případě, že žena nebude plnit své manželské povinnosti, bude sankcionována tím způsobem, že muž je osvobozen od povinnosti poskytovat jí výživné, nebo zajišťovat bydlení a může na takovéto neposlušné ženě páchat násilí.¹²⁹ Tento článek v zákoně může být zdrojem myšlenky pro muže o případné polygamii. Jestliže jeho žena bude neposlušná, nebude dělat to, co po ní její muž bude vyžadovat, může se muž rozhodnout, že si vezme další ženu za svoji manželku, která bude činit vše v souladu s jeho vůlí. Ačkoliv se toto zákonné pravidlo na první pohled může zdát jako velmi striktní vůči ženám, můžeme ho z jiného úhlu pohledu chápat jako vodítko pro ženy k tomu, aby byly dobrými manželkami. Tento závěr se může zdát krutý, ale není-li žena poslušná vůči svému muži, tak si musí být vědoma, že zákon mu dává možnost ji potrestat některým z uvedených způsobů.

6.7 Spojené arabské emiráty

Spojené arabské emiráty představují federaci sedmi monarchií. Těmi jsou Dubaj, Sharjah, Ajman, Umm al-Qaiwain, Ras al-Khaimah, Fujairah a Abu Dhabi. Každému z emirátů vládne bohatý rod. Spojené arabské emiráty sousedí s Katarrem, Saudskou Arábií a Ománem. Hlavním městem je Abú Dhabí. Státním náboženstvím je islám. Právě toto

¹²⁷ AMANI, Kora. *Polygamy in Iran, between social norms and the „islamization“ of laws*. *ilgrandecolibri* [online]. *ilgrandecolibri.com.*, 9. února 2021 [cit. 8. března 2022]. Dostupné z: <https://www.ilgrandecolibri.com/en/polygamy-in-iran-between-social-norms-and-the-islamization-of-laws/>

¹²⁸ Občanský zákoník Íránské islámské republiky, ze dne 23. května 1928. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/49997adb27.html>

¹²⁹ Občanský zákoník Íránské islámské republiky, ze dne 23. května 1928. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/49997adb27.html>

náboženství má, co do počtu svých přívrženců, ve Spojených arabských emirátech největší zastoupení.

Ústava Spojených arabských emirátů ve svém prvním článku říká že „*Spojené arabské emiráty jsou nezávislým, suverénním federálním státem.*“¹³⁰ O vztahu náboženství a práva se vyjadřuje Ústava ve svém článku 7, kde říká, že islám je oficiálním náboženstvím federace a základním zdrojem legislativy je právo šaría.¹³¹

Ve Spojených Arabských Emirátech je polygamie přípustná. Jak říká Korán, muž může mít až čtyři manželky současně. Podrobnosti týkající se manželství však stanoví zákon o osobním stavu, který kromě manželství upravuje další instituty, jakými jsou například závěť nebo dědické právo jako takové. Tento zákon ve svém článku 30 uvádí, že obecnou věkovou hranicí pro uzavření manželství je dosažení věku 18 let. Avšak za výjimečných okolností může být manželství uzavřeno i dříve.¹³² Zákon o osobním stavu ve svém článku 20 stanoví, že manželé si mohou v rámci manželské smlouvy vyhradit jisté podmínky. Tyto podmínky nepůsobí neplatnost takové smlouvy a druhý manžel je povinen je splnit, pokud neodporují zákonu. Jestliže je některý z manželů nesplní, vzniká tomu z manželů, který si podmínku vyhradil, právo na rozvod manželství.¹³³ Žena tak může žádat o rozvod manželství, pokud muž vstoupí do dalšího manželství, a to za předpokladu, že si ve smlouvě vymínila zákaz polygamie. Tímto způsobem se může žena chránit proti tomu, aby muž uzavíral další manželství. Pokud by se ale stalo, že muž bude mít více manželek, článek 77 zákona o osobním stavu stanoví, že musí každé z nich zajistit samostatné bydlení, jestliže ženy nesouhlasí s tím, aby všichni bydleli společně v jednom domě.¹³⁴ Ačkoliv je tedy polygamie dovolená, ženy mají jistou možnost, jak polygamii zabránit. Jak je ale výše již zmíněno, nemyslím si, že je mnoho žen, které by se měly polygamie bát. Protože je pro muže polygamie finančně a časově náročná, mnoho z nich raději volí cestu monogamního manželství.

¹³⁰ Ústava Spojených Arabských Emirátů, zákon č. 1, ze dne 2. prosince 1996. Dostupné z: <https://www.refworld.org/pdfid/48eca8132.pdf>

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Zákon o osobním stavu Spojené arabské emiráty, zákon č. 28, ze dne 19. 11. 2005. Dostupné z: https://elaws.moj.gov.ae/UAE-MOJ_LC-En/00_PERSONAL%20STATUS/UAE-LC-En_2005-11-19_00028_Kait.html?val=ELI&Words=Personal%20Status

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Tamtéž.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo porovnání právních úprav polygamie v různých muslimských státech. Základní pravidlo polygamie je zakotveno v Koránu, který stanoví, že muž může mít nejvýše čtyři manželky, jestliže je schopen se o všechny postarat. Jestliže muž chce mít více manželek současně, musí zvážit, jestli má dostatečné finanční prostředky proto, aby mohl všechny své ženy a jejich potomky zabezpečit a jestli je schopný všem svým ženám věnovat stejné množství času, lásky a citů. Je tedy zřejmé, že polygamie je spíše výsadou bohatých mužů, kteří si vyšší počet manželek mohou dovolit. V této práci poukazuji na to, že ačkoliv je Korán posvátnou knihou, podle které muslimové vedou své životy, existují však vnitrostátní zákony, které mohou pravidla pro polygamii upravovat odlišně. Nejvýznamnější odklon spatřujeme v případě Turecka nebo Tuniska. Tyto dvě země se úplně distancovaly od polygamie a ve svých zákonech ji zakazují. Další země, jako je například Egypt nebo Írán, polygamii povolují pouze tehdy, jestli manželka svému muži uzavření dalšího sňatku povolí. Zpravidla je muž povinen každé ze svých manželek zajistit samostatné bydlení, jestliže nechtějí bydlet společně s dalšími manželkami svého muže. Toto pravidlo mnohé muže od polygamie odradí, protože zajištění bytu pro každou ze svých manželek, může být pro muže likvidační.

Současně jsem v rámci této práce prokázala, že ačkoliv v západní civilizaci panuje představa, že se muslimové běžně žení s několika ženami a polygamie je tak spíše pravidlem než výjimkou, ve skutečnosti tomu tak není. Polygamních manželství je už pouze malé množství a k polygamii se muži uchylují zpravidla z legitimních důvodů jako jsou například neplodnost ženy nebo v situacích, kdy žena nechce mít potomky, ale muž po nich touží. Dalším důvodem, pro který je polygamie rozumným řešením, je vyšší množství žen než mužů. Na místo toho, aby mnoho žen zůstalo svobodných, bydlelo se svými rodiči, a tak by se zastavil nebo zpomalil růst muslimské populace, může se muž oženit s více ženami, čímž se tento problém vyřeší. Myslím, že právě objasnění důvodů, proč někteří muslimové žijí v polygamních svazcích, změní mnohým pohled na polygamii a velké množství lidí pochopí, že tento institut je mnohdy racionálním řešením některých společenských problémů. Je nutné si uvědomit, že ačkoliv je u nás polygamie zakázaná, tak muži se často uchylují k nevěrám, které jsou v podstatě obdobou polygamie s tím rozdílem, že nová partnerka není chráněna podle zákona, jako manželka. Tato žena nemá právo na výživné, nedědí po svém partnerovi, a tak je v nevýhodném postavení ve srovnání se zákonnou manželkou svého partnera.

Snažila jsem se podat objektivní obraz o polygamii a o islámském manželství a zejména tak poukázat na to, že nelze tyto instituty odsuzovat, pokud nemáme znalost všech souvislostí. I já

jsem k polygámii zpočátku přistupovala skepticky, a zdálo se mi, že je to institut zcela nesmyslný a pro ženy naprosto nedůstojný, nicméně po vypracování této práce se kloním k názoru, že polygamie je mnohdy dobrým řešením společenských problémů.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

ABDALATI, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2010, 203 s.

ABDALAZÍM, Šaríf. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici, mýty a realita*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, 74 s.

AL-SBENATY, Abdulwahab. *Manželstvo a rozvod podľa islámského náboženstva, islámského práva a podľa právnych úprav niektorých islámských krajín*. Bratislava: Levant Consulting, 2012. 110 s. Dostupné z: <https://koran.sk/wp-content/uploads/2018/09/Manzelstvo-a-rozvod-islamskeho-nabozenstva.pdf>

AZZAM, Leila, GOUVERNEUR, Aisha. *MUHAMMAD posel Boží*. 1. vydání. Brno: Islámská nadace v Brně, 2002. 89 s. Dostupné z: https://d1.islamhouse.com/data/cs/ih_books/single/cs_Muhammad_posel.pdf

BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*. Praha: Leges, 2013, 264 s.

CROFTER, Warren. *Velká kniha ISLÁMU*. 1. vydání. Čechtice: BVD, 2006, 242 s.

GOPAL, Jaya. *Islám: historicko-kritická studie*. Praha: Naše vojsko, 2017, 496 s.

HALLAQ, Wael B. *An introduction to Islamic law*. New York: Cambridge University Press, 2009, 206 s.

HILLENBRANDOVÁ, Carole. *Islám historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2017, 301 s.

HRBEK, Ivan. *Korán*. 1. vydání. Praha: Academia, 2000, 797 s.

KHIDAYER, Emíre. *Arabský svět-jiná planeta?* 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2011, 248 s.

KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Blanka a kol. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vydání. Praha-Litomyšl: Paseka, 2008, 356 s.

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 6. vydání. Praha: Vyšehrad, 2015, 307 s.

KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Praha: Vyšehrad, 1996, 263 s.

MAITAH, Mansoor. *Politická a ekonomická kultura islámu na Blízkém východě*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 212 s.

MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: O víře zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Praha: Dingir, 2016, 297 s.

NEUŽIL, Oldřich a Alena MIZEROVÁ. *Islám a jeho svět*. 1. vydání. Brno: Moravské zemské muzeum, 1995, 119 s.

OSINA, Petr. *Základy islámského práva*. Praha: Leges, 2012, 128 s.

OSTŘANSKÝ, Bronislav. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. 1. vydání. Praha: Libri, 2009, 255 s.

ROHE, Mathias. *Das islamische Recht. Geschichte und Gegenwart*. 3. vydání. Mnichov: C. H. Beck, 2011, 612 s.

SPENCER, Robert. *Islám bez závoje*. 1. vydání. Praha: Triton. 2006, 236 s.

TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny ISLÁMU*. Praha: Knižní klub, 2007, 264 s.

Internetové články

AL-SADDY, John. *Syria: Women's Rights in Light of New Amendments to Syrian Personal Status Law* [online]. loc.gov., 8. dubna 2019 [cit. 5. března 2022]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2019-04-08/syria-womens-rights-in-light-of-new-amendments-to-syrian-personal-status-law/>

AMANI, Kora. *Polygamy in Iran, between social norms and the „islamization“ of laws*. ilgrandecolibri [online]. ilgrandecolibri.com., 9. února 2021 [cit. 8. března 2022]. Dostupné z: <https://www.ilgrandecolibri.com/en/polygamy-in-iran-between-social-norms-and-the-islamization-of-laws/>

HANNA, Andrew. *Iranians Laws on Women* [online]. iranprimer.usip.org., 8. prosince 2020 [cit. 10. března 2022]. Dostupné z: <https://iranprimer.usip.org/blog/2020/dec/08/part-3-iranian-laws-women>

KRAMER, Stephanie. *Polygamy is rare around the world and mostly confined to a few regions* [online]. pewresearch.org., 7. prosince 2020 [cit. 3. března 2022]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/12/07/polygamy-is-rare-around-the-world-and-mostly-confined-to-a-few-regions/>

KROPÁČEK, Luboš. *Arabské jaro v Tunisku* [online]. encyklopediaofmigration.org., 17. ledna 2017 [cit. 3. března 2022]. Dostupné z: <https://www.encyklopediaofmigration.org/arabske-jaro-v-tunisku/>

KUBÁTOVÁ, Eliška. *10 let od začátku války zůstává situace v Sýrii zoufalá. „Bez pomoci by dnes řada lidí nepřežila,“ říká expert* [online]. irozhlas.cz, 15. března 2021 [cit. 5. března 2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/syrie-valka-konflikt-chudoba-osn-clovek-v-tisni-basar-asad-humanitarni-krize_2103150534_eku

MOUBAYED, Sami. *Syria quietly restricts polygamy, early marriage* [online]. asiatictimes.com., 19. února 2019 [cit. 5. března 2022]. Dostupné z: <https://asiatimes.com/2019/02/syria-quietly-restricts-polygamy-early-marriage/>

NAHHAS, Roufan. *Jordan's rising polygamy problem sparks controversy* [online]. thearabweekly.com., 5. ledna 2020 [7. března 2022]. Dostupné z: <https://thearabweekly.com/jordans-rising-polygamy-problem-sparks-controversy>

NOVUS, Angela. *Změní ženy iránskou budoucnost?* [online]. advojka.cz., 28. února 2018 [cit. 8. března 2022]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2018/5/zmeni-zeny-iranskou-budoucnost>

PÍTROVÁ, Mariana. *Polygamie v Turecku* [online]. euroskop.cz., 21. ledna 2011 [cit. 7. února 2022]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/2011/01/21/polygamie-v-turecku/>

ZAHER, Hassan A. *In Egypt, polygamy has its apologists and nemeses* [online]. thearabweekly.com, 30. dubna 2017 [cit. 4. března 2022]. Dostupné z: <https://thearabweekly.com/egypt-polygamy-has-its-apologists-and-nemeses>

Časopisecké zdroje

KOCOURKOVÁ, Jiřina, ŠÍDLO, Luděk. Demografické změny v arabském světě. *Geografické rozhledy* [online], 2007, roč. 17, č. 1, s. 30-31 [cit. 24. února 2022]. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/52>

Právní předpisy

Kodex osobního stavu Tuniské republiky, zákon č. 188, ze dne 13. srpna 1956. Dostupné z: <https://wrcati.cawtar.org/preview.php?type=law&ID=10>

Občanský zákoník Íránské islámské republiky, ze dne 23. května 1928. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/49997adb27.html>

Občanský zákoník Jordánského hášimovského království, zákon č. 15, ze dne 2. června 2019. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/5ffdc84.html>

Občanský zákoník Turecké republiky, zákon č. 4721, ze dne 17. února 1926. Dostupné z: <https://www.icj.org/soginationallegislat/turkey-turkish-civil-code-law-n-4721-2002/>

Trestní zákoník Turecké republiky, zákon č. 5237, ze dne 26. září 2004. Dostupné z: https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=77393&p_count=96544

Ústava Egyptské arabské republiky, ze dne 18. ledna 2014. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b5368.html>

Ústava Jordánského hášimovského království, ze dne 1.1.1952. Dostupné z: <https://www.refworld.org/pdfid/3ae6b53310.pdf>

Ústava Spojených Arabských Emirátů, zákon č. 1, ze dne 2. prosince 1996. Dostupné z: <https://www.refworld.org/pdfid/48eca8132.pdf>

Ústava Tuniské republiky, ze dne 27. ledna 2014. Dostupné z: <https://www.refworld.org/cgi-bin/txis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=562a4a8d4>

Ústava Turecké republiky, zákon č. 2709, ze dne 7. listopadu 1982. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b5be0.html>

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o osobním stavu Spojené arabské emiráty, zákon č. 28, ze dne 19. 11. 2005. Dostupné z: <https://legaladvice.me/legislation/140/uae-federal-law-28-of-2005-on-personal-status>

Zákon o osobním stavu Syrské arabské republiky, zákon č. 4, ze dne 7. února 2019. Dostupné z: <https://www.global-regulation.com/translation/syria/3370708/law-59-of-1953-personal-status-law.html>

Abstrakt a klíčová slova

Abstrakt

Tato diplomová práce pojednává o polygamii v islámském právu. Práce stanoví, jaká pravidla pro polygamii určuje Korán a jak je tento institut upraven v rámci právních předpisů některých islámských zemí. Práce je rozdělena do 6 kapitol. První z nich popisuje základní rysy islámu jako světového náboženství. Druhá kapitola se zabývá islámským právem včetně jeho pramenů. Další kapitola stanoví pravidla pro vznik a zánik manželství. Kapitola čtvrtá řeší problematiku postavení muslimských žen ve společnosti. Následující kapitola definuje polygamii, odkazuje na její historické kořeny a uvádí důvody, pro které je polygamie přípustná. V poslední kapitole jsou vysvětlena pravidla pro polygamní manželství ve vybraných státech a jejich srovnání.

Klíčová slova

Islám

Islámské právo

Korán

Manželství

Polygamie

Polygynie

Šaría

Abstract and key words

Abstract

The Master's thesis discusses polygamy in Islamic law and interprets what rules Qu'ran uses to regulate it as well as how some of the Islamic countries manage this institution. The topic is divided among six chapters beginning with determining the basic traits of Islam in the context of world religions. Following part introduces the Islamic law with its sources succeeded by section identifying the guidelines of forming and dissolving a marriage. The fourth chapter deals with the position of Muslim women in society. The fifth chapter is dedicated to definition of polygamy, its origin and reasons to allow it. The last chapter explains and compares the sets of rules handling polygamous marriages in selected regions.

Key words

Islam

Islamic law

Quran

Marriage

Polygamy

Polygyny

Sharia